

SVATÝ NORBERT,

arcibiskup Magdeburský,

patriarcha a zakladatel řádu premonstrátského.

patron Český.

Vypsání jeho života jakož i přenešení jeho sv. ostatků
z Magdeburku do Prahy.

K páté padesátileté památce přenešení toho

vypravuje

DOMINIK K. ČERMÁK,

knihovník in. Státní

—

Y PRAZE.

Nákladem kanonie Strahovské.

1877.

V komisi knižkupectví:
F. Řivnáč, Praha.

Oltář sv. Norberta v chrámu Páně na Strahově v Praze.

SVATÝ NORBERT,

arcibiskup Magdeburský,

patriarcha a zakladatel řádu premonstrátského,

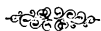
patron Český.

Vypsání jeho života jakož i přenešení jeho sv. ostatků
z Magdeburku do Prahy.

K páté padesátileté památce přenešení toho

vypravuje

DOMINIK K. ČERMÁK,
kněhovník na Strahově.

V PRAZE.

Cyrillo-Methodějská kněhtiskárna. — Nákladem kanonie Strahovské.

1877.

Život sv. Norberta.

I.

Býlo to na sklonku jedenáctého věku, a sice okolo r. 1082., ana vznikla na obloze církevní nová hvězda, jejíž záře záhy celou západní Evropu světlem svým naplňovala, ano i za krátko blahodárnou svou moc i dále objevovala, zvláště pak pro milou naši vlast českou velevýznamnou se stala, — narodil se totiž okolo nadzminěného roku sv. Norbert, patriarcha řádu premonstrátského a patron drahé naší Čechie, v Xantenách ¹⁾ městečku nedaleko řeky Rýna v biskupství Kolínském ležícím. Otec jeho Heribert a matka Hedvika, oba zbožní a ušlechtilí, pocházeli ze znamenitého panského rodu Sálských Franků, otec z rodiny hrabat z Genepu a matka z rodu vévod Lotarinských, a stáli prý v příbuzenství i s domem císařským.

Když matka jeho jej ještě pod srdcem nosila, tu již z milosti Boží jí naznačeno bylo, že neobyčejným způsobem Bůh jí požehnal; neboť zdálo se jí, jakoby slyšela nebeský hlas k ní volající: „Dobré mysle budiž, Hedviko, neboť chováš pod srdcem svým znamenitého služebníka Božího a arcipastýře, jenž velkým bude před Bohem i před lidmi!“ A v skutku, proroctví to se vyplnilo v celé míře, což tím více nás obdivením naplňuje, an počáteční život našeho světce nezdál se schylovati k vyplnění jeho.

---

¹⁾ Jmeno to odvozuje se od jména „Sancti“; neboť byla z rozkazu sv. Heleny okolo r. 816. v zdejším kostelíku pochována těla sv. mučeničků z Tebánské legie.

Norbert, nejen tělesně vši ušlechtilostí obdařen, nýbrž i duševními vlohami nad jiné vynikající, záhy se počal vzdělávati ve svobodných uměních, a dospěl brzy v nich k takové dokonalosti, že svou duchaplností, výmluvností a učeností podivení všech u velkém stupni povzbuzoval. Dosáhnuv let jinošských, a živ jsa v poměrech, jaké mu žádného nepohodlí nevnucovaly, nýbrž spíše k ukojení vši choutky přispívaly, učiněn kanovníkem při císařském chrámu Xantenském a posvěcen na podjáhena a později učiněn i kanovníkem při chrámu Kolínském. V tomto svém postavení získal sobě i pro své duševní vlohy i pro tělesné své vlastnosti v plné míře přízně nejen císaře Jindřicha V. a mnohých znamenitých knížat říšských, nýbrž především i Kolínského arcibiskupa Bedřicha, jenž si jej tak byl zalíbil, že jej velmi rád okolo sebe míval. Což divu, že nyní po několik let ve všem blahobytu, ve vši slávě a marnivosti světské prožil jak u dvora císařova tak i ve společnostech těch nejznamenitějších knížat zemských! Což divu, že mladý, velmožný a tak oblíbený jinoch všem radostem světským se oddal a jich užíval, na budoucnost zapomínaje a o věčnost málo se staraje! I zdálo se vyplnění prorocství, jakéž jeho máti před jeho porodem byla obdržela, vždy víc a více v pochybnost klesati; neboť ta cesta, po které Norbert nyní kráčel, sotva mohla nazvána býti stezkou k svatosti. Než Bůh ve své moudrosti a moci, jenž zázračným způsobem věděl ukrutného pronásledovníka církve Šavla proměnití ve velkého apoštola Pavla, osvědčil i při našem Norbertu bezednou prozřetelnost svou, a učinil ze světského Norberta — svatého Norberta.

Ostatně musíme podotknouti, že životopiscové našeho světce do roku 1111. jen povrchně se zmiňují o událostech jeho se týkajících; a teprv od r. 1112., když jeho život začal se stýkati více s veřejností, také více o něm sdělují. A tu se dozvídáme, že tou dobou Norbert zastával při dvoře královském úřad sacellána, že Jindřicha V. do Říma provázal, a že zároveň i svědkem byl přenáhleného zakročení císařova proti sv. otci a kardinálům, a to z návodu velmožů duchovních i světských, kteří se z podrobení císařova pod stolicí apoštolskou obávali zkrácení práv a výhod svých, a že Norbert,

ač Jindřichovi v přátelství nakloněn, přec těžce nesl to, když císař v přenáhleném hněvu papeže i kardinály spoutané do zajetí odvedl. Rozepře ta mezi světskou mocí a stolicí apoštolskou vyrovnána, jak z dějepisu známo, tím, že papež Jindřichovi právo investitury udělil. Jak dlouho Norbert u dvora císařského žil, nedá se s jistotou udati; že ale u císaře u veliké lásce státi musil, vyplývá již z toho, že Jindřich po smrti Odonu biskupa Kambrayského žádného nepovažoval za hodnějšího důstojnosti té, nežli právě svého mileného Norberta, a že mu i toto biskupství nabídnuto, kteréž on ale buď ze skromnosti buď z lásky k pohodlnějšímu životu zamítl.

I stalo se, že Norbert jednoho velmi krásného ale nanejvš parného dne r. 1115., sám jsa v nejbujnějším věku třiatřiceti let, v průvodu pouze jednoho již obstarlého sluhy, jehož sobě přede všemi byl zamiloval, za příčinou ukojení nějaké choutky ku vsi jmenem Vreden ¹⁾ ujížděl. Krajina, kterou oba jezdci uháněli, jest až podnes velmi osamotnělá, nicméně však nanejvš malebná a poetická, což oboje o oné době, o které mluvíme, v mnohem větším stupni platí, jelikož divoké kráse rozbuřené přírody během času přec zde a tam prací rukou lidských ujma učiněna.

Tu náhle oněmi tisícero krásných ptačích hlásků, krajinu tak mile oživujících, dusný, žádným větérkem přerušovaný vzduch tíží krajinu, a v hrobovém tomto tichu zahál se blankyt, posud jasný, v černé, těžké, zkázou hrozící mraky, rachocení hromu se víc a víc ozývá, a strašlivé blesky křídají se děsným způsobem v krajině osamotnělé. Sluha jej provázející strachy trna a po nějakém útočišti před hroznou bouří se ohlížeje, volá pln úzkosti: „Pane, kam se ubíráš? Obrát se, obrát; neboť mocná jest ruka Páně proti Tobě!“ A jakoby s výsosti slyšeti hlas Boží: „Norberte, Norberte, co činíš? kam spěješ? Těžko jest tobě vzdorovati puďu!“ V tom udeří hrom strašným rachotem přímo před jezdce, a vzpínající se kůň svrhne Norberta polomrtvého do trávy vůkol bleskem spráchnivělé, a sírový puch naplňuje krajinu

¹⁾ Místo to, nyní dosti živé městečko, leží v severní části Munsterské, nedaleko od města Haltern, těsně na hranicích Holandských.

vůkol. Skoro hodinu ležel Norbert v mrákotách, pak, jako z hlubokého spánku se prorvav, počal na mysli přemítati celý dosavadní život svůj s jedné a milosrdenství Boží s druhé strany, a hluboce sobě povzdechnuv, vypravil pracně ze-sebe slova: „Pane, co chceš, abych učinil?“ Tu se mu zdálo, jakoby zaslechl s výše hlas Boží napomínající jej řka: „Ustaň od zlého a čiň dobré, vyhledávej mír a sleduj jej!“ To postačovalo úplně, aby Norbert učinil první krok k nápotomní velké svatosti své. Vztýčiv se vsedl na svého ještě se chvějícího koně a opustil hluboce dojat místo toto proň tak vele-významné a důležité.

Cesta jeho nevedla více do jmenované vsi Vreden, nýbrž k domovu se vracel, v duchu Bohu vzdávaje ty nej-vřelejší díky za milostivé zachránění své nejen tělesné, nýbrž, co hlavnější jest, i duševní, vždy většího nabýváje přesvědčení o tom, jak veliký Bůh ve svých dílech a jak podivné cesty jeho. Dvůr císařův více nevyhledával, nýbrž odřeknuv se úřadu svého co císařský sacellán a almužník, spíše v tichosti domu otcovského v Xantenách se zdržoval, a na úplném napravení svého života úsilovně pracoval.

Na blízku od Kolína nacházel se klášter benediktinský v Siegburku, jehož opatem byl muž pro svou zbožnost, moudrost a svatost znamenitý, jmenem Kuno, nápotomní biskup Řezenský. K tomuto svatému muži nyní Norbert častěji svoje kroky řídil, jemu srdce své otevřel a zde první takřka školy svého obrácení se prodělal. S pravou otcovskou láskou přijal ctihodný Kuno kajícího Norberta a vedl jej na nastoupené stezce ctnosti dále, podáváje mu těch nejspasitelnějších poučení a předkládaje mu hojných příkladů ze života svatých, jimž taktéž s velkými pokušeními zápasiti bylo, prvé než ku vznešené svatosti své dospěli. A slova jeho nepadala na půdu neúrodnou, nýbrž potkávala se v srdci Norbertově s tím nejlepším úspěchem. Ačkoliv skvostné své roucho ještě nebyl odložil, nicméně obvykl sobě pod bohatým hávem hrubým šatem kajícím se odívati, zdrželivostí a postem tělo své umrtvovati, a celé dny a noci na modlitbách trvaje obnovoval vnitřního člověka a překonával vítězně všecka pokušení jemu v cestu se stavící. Vždy živěji a živěji tanulo mu

na mysl, že Bůh ve své nekonečné moudrosti tímž způsobem jej k sobě obrátil, jako ondy sv. Pavla, a vždy víc a více upevňovalo se v něm předsevzetí, že dle příkladu velkého toho apoštola taktéž chce slovo Boží hlásati, hříšníky a zatvrzelce k Bohu obracovati a nesmrtelné duše jejich od věčné záhuby vysvobozovati.

Přiblížily se dny, v nichž se v církvi svatá posvěcení udílí. I nemohl Norbert déle odolati mocnému svému pudu vnitřnímu, a odebral se k arcibiskupu Kolínskému Bedřichovi, jemuž celou svou touhu vyjevil a snažně prosil, aby mu té milosti dopřáno, by k svatým posvěcením na jáhena a kněze jedním dnem připuštěn byl. Nemálo se podivil arcibiskup, vida Norberta nyní tak snažně o to žádati, čehož se mu dříve tak často nabízelo, jež ale vždy zamítal, a sice jen proto, aby tím nevázaněji život svůj trávit mohl; pročež také z počátku se zpechoval žádost jeho vyplniti, jednak proto, žeby taková žádost proti kanonům církevním čelila, jednak také domnívaje se, žeby snad z nepředloženosti učiněna. Když pak viděl vůli Norbertovu neoblomnou a předsevzetí pevné, svolil konečně k tomu, aby k svatým posvěcením připuštěn byl. Již se přiblížil okamžik, v němž mu roucho duchovní podáváno; tu Norbert skvostný a drahocenný svůj světský šat odložil, a na důkaz svého úplného obrácení se a z nejhlubší pokory přijal na sebe ku nemalému podivení hojně shromážděného množství prosté roucho, jež k této slavnosti zvláště sobě z koží beránčích připraviti dal, a provazem je opásal. V rouchu tom setrval pak úplná tři leta. Na to posvěcen jedním dnem na jáhena i na kněze. Vida nyní své nejvroucnější přání vyplněné, vrátil se opět do samoty kláštera Siegburského, kde jej ctihodný opat Kuno s největší srdečností přijal, a kde nyní zcela k vznešenému stavu kněžskému se připravoval, trvaje úplných čtyřeceti dnů na modlitbách a rozjímáních.

Na to odebral se co pravý vzor vši ctnosti kněžské ku chrámu Xantenskému, jehož kanovníkem byl, s tím úmyslem, aby zde první obět mše sv. Bohu přinesl. Jelikož právě tehdáž připadal velký svátek, vyžádali sobě jeho představení, aby slavnostní konal služby Boží. Že Norbert vskutku pravým

a rozdav mezi chudé, ponechal sobě jen prostou kapličku ku sloužení mše sv., deset hřiven stříbra a mezka, jenžby mu nyní na jeho poutích nepatruj jeho majetek s místa na místo přenášel. Tak se stal světec náš pravým učeníkem Páně, vyplniv doslovně, čeho Kristus žádá, řka: „Chceš-li býti učeníkem mým, prodej vše, rozděl chudým, — a pak následuj mne.“

Takto připraven podstoupil provázen jsa dvěma muži pouť svou a přibyl nejprve do městečka Hujum (čili Haym), kteréž leží v krajině Lutišské na řece Mose. Zde opět rozdál vše, cokoliv pro svou a svých průvodců potřebu byl zachoval, mezi chudé, zanechav sobě jen zamilovanou kapličku. Tak všeho zbaven, chud a bos obrátil se nyní Norbert do Francie, a sice do městečka sv. Jiljí, kamž toho času papež Gelasius II. před svými nepřáteli se byl utekl; neboť zuřily tehdaž proti sobě ve věčném městě dvě strany tak, že ani posvátná osoba papežova jistou nebyla. Celou tuto obtížnou cestu vykonal Norbert pěšky, zápase i s těmi nejnudnějšími potřebami a odkázán pouze na dobročinné pohostinství lidu venkovského, jenž bohudíky tehdaž ještě žádného zbožného, chudého poutníka drze neodmršťoval. Ku konci měsíce září 1118. představen Norbert svatému otci žádal jej snažně, hojně prolévaje slze, za prominutí a odpuštění, že on tak nehodný a hříšný člověk odvážil se ku posvěcení kněžskému způsobem tak neobvyklým. Papež však, seznav hlubokou učenost, nevyrovnanou víru a pokoru Norbertovu, chtěl jej u sebe podržeti; ale Norbert se vší skromností co nejvroucněji prosil, aby svatý otec od toho předsevzetí ustál, vyjeviv zároveň, jak dříve pobýváním svým u dvorů knížat život svůj hříchem byl poskvrnil, a vyznav upřímně, že celý ještě sobě zbývající život věnovati hodlá pokání svému a péči o spasení svých bližních. Papež vida nezvratnou mysl Norbertovu svolil k tomu, a udělil mu vzhledem na jeho neobmezenou horlivost a živou víru úřad a právo, by všude a vždy sv. Evangelium kázati směl, stvrdiv to zároveň veřejnou listinou.

Tímto povolením papežským opatřen oddal se Norbert posvátnému úřadu kazatelskému z celé duše, ze všech sil. Bos, bez přístřeší, bez domova, v úplném nedůstatku těch

nejnutnějších potřeb konal, ač již zima se všemi hrůzami svými se blížila, neomrzele cesty své apoštolské, všude rozesívaje s tím největším úspěchem učení sv. Evangelia. Často se stávalo, že až po kolena v sněhu se brodit musil, a i s nedůstatkem potravy se potkával, ačkoliv celá jeho výživa sestávala pouze z pokrmů přísně postních, jichž ještě jen k večeru požíval, výjma dny nedělní; než to vše nebylo s to jej od předsevzatého úkolu jen na okamžik odvrátiti.

I kráčel statně, pln důvěry v Boha rek náš na cestě své dále, a přibyl konečně do Orleansu. Zde se k němu co průvodce připojil jeden podjáhen ještě s dvěma soudruhy. S těmi se dostal Norbert právě den před květnou nedělí r. 1119. do Valenciennesu, kdež druhého dne k lidu měl důraznou a ohnivou řeč, a, ačkoliv jazyka francouzského mocen nebyl, zaujal, jak legenda vypravuje, přec slovy svými srdce všech shromážděných, kteří jej jazykem svým mateřským řečniti se domnívali, pro sebe tak, že k slzám pohnuti snažně žádali, aby u nich nějaký čas pobyl, což vůči tuhé zimy tím rádnějším se zdálo. Než svatý muž Norbert odešel, nechťeje tou nejkřutější zimou se dáti odstrašiti od svého úřadu apoštolského. Když pak ale jeho tři průvodcové velkému namahání po těžké nemoci byli podlehli, přinucen byl Norbert přec zůstatí, považuje to za vůli Boží. Podjáhen pochován v kostele benediktinském Panny Marie, a dva soudruzi jeho v chrámě sv. Petra. Opět bez průvodce, opět bez podpory a o samotě stál tu světec náš, anižby se byl však důvěry v Boha spustil, jenž, jak dále uvidíme, i později o sluhu svého se postaral.

I stalo se, že právě tou dobou, co Norbert přinucen byl ve Valenciennesu se zdržeti, Burkard biskup Kambrayský, jenž jeho přítelem z mladých let byl a někdy zároveň s ním u dvora krále Jindřicha V. se byl zdržoval, tudy cestu svou konati musil. Norbert uslyšev, že druhého dne biskup mši sv. sloužiti bude, odebral se do chrámu, a vyprosil sobě u kaplana biskupova přístup k němu. Jaké ale podivení, jaká radost Burkardova! Vida Norberta, svého přítele, o němž snad někdy byl v duchu pochyboval, takto před sebou státi, nemohl zatajiti zmocňující se jeho cit, a vrhl se mu, hojných prolévaje

slzí, okolo krku, volaje radostně: „Norberta, Norberte, kdožby to sobě byl pomyslíl, kdožby to uvěřil!“

A hle, toto setkání se Norberta s Burkardem bylo pro-zřetelností Boží ustanoveno; neboť za tou příčinou zjednáno osiřelému Norbertu věrný průvodce a horlivý přítel, jenž jej i později v zakládání řádu premonstrátského co nejušilněji podporoval ano i jeho nástupcem v řízení jeho se stal. Byl to — Hugo, mladý duchovní z družiny biskupovy, jenž svatého muže Burkardovi byl předvedl. Ten vida, jak biskup srdečně, přátelsky a pohnutě sobě s příchozím počíná, opovážil se, jelikož jazyku německému, v jakém byli spolu rozmlouvali, nerozuměl, biskupa se otázati po příčině takového se chování k neznámému. Burkard pohnut pravil k němu: „Hle, ten, jehož jsi viděl, byl zároveň se mnou u dvora královského, pochází z rodiny šlechtické a bohatstvím oplývající, jest muž nevšední zbožnosti, učenosti a výmluvnosti, jenž se téhož odřekl úřadu biskupského, který nyní já zastávám, a jenž jemu prvé nežli mně nabízen byl. Muž tento byl mezi kanovníky Kolínskými ten nejbohatší a nejváženější; a nyní vidíš jej prostého všeho v největší chudobě a bosou nohou vyhledávati Boha a milosrdenství jeho.“

Hugo těmito slovy a tím odhalením pohnut, viděl v tomto setkání se opět ruku Páně, a opustil se slzami v očích svého biskupa. Dlouhý čas již přemítal Hugo na své mysli, jakým způsobem by vnitřnímu svému neodolatelnému pudu po dokonalosti vyhověl, a ejhle, Bůh sám mu naznačil cestu, kterou by mu kráčetí bylo, ukázav mu Norberta, jenž z Boží milosti již na této cestě se nacházel. Zahořel Hugo tou nejvroucnější láskou k muži svatému a umínil sobě, že se jemu z celého srdce přidruží, spomenuv sobě na významná slova sv. Augustina: „Mohli ti a oni, proč ne i ty?“ Událo se to ve středu před zeleným čtvrtkem. Ale nemělo na tom býti dost, že Norbert řízením Božím svých tří soudruhů zbaven a nyní v cizině sám a sám stál, ještě jiným křížem navštívil jej Bůh; neboť Norbert sám upadl následkem svého namáhání, nedůstatku a umrtvování se, jakož snad i hořem nad ztrátou svých věrných, do těžké nemoci. A když se byl pomocí Boží a horlivou podporou a ošetřováním se strany

družiny biskupovy po několika nedělích opět zotavil, byla první jeho prosba: „Pane, nyní opět posilni jsi sluhu Svého k úřadu apoštolskému, prosím snažně, uděl mi ještě co nejmilostivěji nějakého soudruha.“ — A hle, prosba Norbertova neměla býti oslyšena; neboť sotva byl slova ta pronesl, objevil se před ním Hugo, tehdaž teprv 26 let stár, vrhl se k nohous svétce, a hojně slzy prolévaje prosil jej, aby ho přijal za věrného průvodce svého. Radost Norbertova byla nevýslovná, a za společného díkůvzdávání Všemocnému, že tak milostivě obaplnou jejich prosbu vyslyšel, sloučily se dvě co nejušlechtilější duše k společnému dílu. Stalo se to v měsíci červnu roku nadzmníněného.

III.

Byl-li již Norbert dříve horlivosti nevyrovnané v úřadě svém apoštolském, tuž zdvojnásobněna nyní usilovnost jeho; neboť věděl, že má z milosti Boží soudruha věrného, horlivého a Bohu milého. Zázračné bylo působení obou služebníků Páně v plné míře; kamkoliv kroků svých obraceli, zřejmě pozebnání Boží sledovalo je. Blížili-li se k místům a městům, tu již pastýřové sami, opustivše stád svých, předcházeli je zvěstující příchod mužů svatých. Zvony zaznívaly radostí při příchodu jich, duchovenstvo v čele zbožných osad svých kráčelo jim vstříc, a lid obojího pohlaví, každého stavu a stáří hrnul se do chrámů, kde konali služby Boží, a naslouchal s pohnutým srdcem slovům Norbertovým. Neohroženě vytýkal posluchačům jejich hříchy a neřesti, a jeho řeč stávala se tím účinnější, an to, co slovy pronášel i skutkem stvrzoval, a všem tím nejvzornějším příkladem předcházel. Nejzamilovanější látky, o kterých tak rád k shromážděným mluvil, byly o sv. zpovědi, o navštívení nejsvětější Svátosti oltářní, o pokání, o soukromém a veřejném soudu, o slávě věčného spasení. Tím způsobem rozšíval co nejhorlivěji símě učení Kristova, a rozšiřoval vždy víc a více slávu církve křesťanské. Srdce zatvrzelců rozhřívala se slovy jeho, a pocítovala hlubokého pohnutí; nepřátelé na smrt se nenávidící a hroznou pomstu sobě osnující klesali sobě v bratrském smíření v náručí; ti

nejzarytější hříšníci, zaslepění neřestmi a vášněmi svými, ronili slzy, bili se v prsa svá a změňovali bohaprázdny život svůj; nepočestně nabyté statky navracovány právním majetníkům svým. Ano i učenci hrnuli se k Norbertovi, aby od něho poučení v Božských věcech nabyli; a kdo se jen roucha jeho dotknouti mohl, cítil se šťastným, a komu konečně dopřáno, jej pohostiti pod střechem svou, byl na nejvyšš blaženým.

Za vzor sobě obíral Norbert sv. Augustina, ondy biskupa Hipponenského, a jej také věrně ve všem sledoval. Byl ducha bystrého, povolný, veselého vzezření, jasného pohledu, v rozgovoru příjemný, ve společnosti přívětivý, v práci neunavený, výmluvný, ale proti nepřátelům církve přísný a neuprositelný. Muž takových vlastností musil pohnouti slovy svými, jež z té nejhlubší přesvědčenosti vyplývala, srdce sebe zatvrzelejší, tím více, připojíme-li, že nejednou hojnými slzami provázel řeči své k lidu držané. Jeho víra v Boha byla tak pevná a nezlomná, že jej nic od ní ani v tom nejmenším odvrátiti nemohlo. I vypravuje se o něm, že jednou, a to již na počátku svého obrácení se, v jedné kryptě sloužil mši sv. Po pozdvihování kalichu padl mu do něho velký pavouk, jehož ale on v nezvratné víře své a v nekonečné uctivosti k velebné Svátosti zároveň s krví Páně při sv. přijímání neohroženě požil, anižby co zlého jej bylo potkalo.

Vrstevníci jeho byli dva znamenití mužové na poli církevním, Bernard v Clairveaux a Milo Morienský, a přešlo v obyčejný život pořekadlo: „Norbert znamenitý vírou, Bernard láskou, Milo pokorou.“ Jako víra jeho, tak i naděje a důvěra v Boha takového dosahovaly stupně, že i s těmi nejsurovějšími a nejkrutějšími lidmi setkati se nehrozil, jak dále uvidíme. Láska jeho i k Bohu i k bližnímu taktéž neznala mezí, a nebylo nic s to, ani nouze, ani zima, ani hlad a umdlení, jej od svatého předsevzetí odstrašiti. Chudoby tak byl milovný, že od žádného ničeho nežádal aniž přijímal, třeba se v sebe nuznější nacházel poloze, a pakli mu nicméně něco vnuceno, záhy vše chudým rozdal, vzpomínaje vždy na slova prorokova: „Rozsival a dával chudým; spravedlivost jeho zůstává na věky věkův.“

Zvláštním pak byl Norbert milovníkem míru a pokoje,

a jednou z předních jeho snah bylo, aby všechna nedorozumění, rozepře a sváry urovnal, a brojící proti sobě opět smířil. A byl v tom ohledu jakousi divotvornou mocností od Boha obdařen, tak že nejednou způsobil smíření mezi oněmi, o jichž vyrovnání naprosto se pochybovalo. Vůbec ctěn byl co pravý anjel míru a svornosti. Co příklad stůj zde příběh v Fossách, městečku belgickém, se událý. Tam totiž povstaly tak kruté rozepře, různice a sváry, že až k ukrutnostem přikročeno, a více než šedesát osob obětí rozsápaných zuřivců se stalo. Mysli všech byly tuze rozníceny a rozhořčeny, tak že brzkého míru očekávati nebylo lze. To zabořelo Norberta, a rád by viděl opět mír a pokoj v městečku. I naskytl se mu brzy příležitost, aby se pravým anjelem míru osvědčil. Byl mu totiž od lidu předveden jinoch, bratr to jednoho za příčinou nesvárů zabitého, slovy: „Ejhle, jeden z oněch, o kterých mezi námi mluveno.“ Norbert pohlednuv pln laskavosti na jinocha objal jej řka: „Můj milý, jsem zde cizincem, ničehož jsem posud od žádného nežádal a ničehož nepřijal; jelikož ale vidím tebe jinocha dobře ozbrojeného a ušlechtilého, zaslíbilo se mi od tebe vyžádati a i také obdržeti první služby, kteréž mi zajisté, o to prosím, při své poctivosti neodepřeš.“ Pln rozpaků odvětil jinoch v hluboké uctivosti: „Jak pak bych mohl já neb kdo jiný Tobě, ctihodný otče, něčeho odepřiti?“ Tato slova očekával Norbert, a hned prosbu svou o smíření s nepřáteli a odpuštění pro utraceného bratra přednesl. Jinoch, z jehož srdce jako zázrakem všechna nenávisť zmizela, slíbil, nejen že sám odpouští, nýbrž že se i o to přičiní, aby všem rozbrojům přítrž učiněna byla, a svornost opět se ve střed jejich navrátila. I ustanoven den, v nějž se všechny svářící strany za hojného účastenství lidu shromážditi měly, což se i stalo. Norbert sám převzal úřad smířícího, a slova jeho tak kouzelně na všechny působila, že co dobří přátelé v úplném míru a bratrské lásce se rozešli, vlebíce Boha, že jim tak laskavého anjela byl poslal.

Odtud odebral se Norbert do vsi Münster nazvané, aby taktéž strany nesvorné, pro jichž rozbroje celá krajina těžce trpěla, k míru a svornosti pohnul. Když pak v nějakém pokojku na soukromných modlitbách, jež vždy před mší sv. neb

před kázáním vylévati byl obvykl, déle než obyčejně trval, tak že lid, jenž se sem hojně byl shromáždil, aby jeho slovům naslouchati mohl, již reptati počal, ano i odchodem hrozil; tu vstoupil k němu Hugo, a pokorným hlasem jej oslovil, řka: „Otče, lid Tě netrpělivě očekává; pakli příchodem svým ještě déle otáletí budeš, hrozí odejti.“ Načež světec: „Nemluv tak, můj synu,“ odvětil, „není úlohou naší, abychom sloužili Bohu dle vůle lidí, nýbrž dle vůle jeho.“ Netrvalo však nicméně dlouho, povstal od modlitby své, a vykonav oběť ke cti blahoslavené Rodičky Boží, jakou každé soboty sloužíval a i svým přívržencům pro budoucnost sloužití kázal, vystoupil na řečnické místo, a předeslav rozkaz Páně apoštolům do světa vyslaným daný, aby, vstoupí-li do nějakého příbytku, pozdravení dali: „Pokoj budiž Vám i domu tomu!“ měl k shromážděným tak důraznou, tak laskavou a srdečnou řeč o míru a svornosti, že všickni slovy jeho hluboce dotknuti jsouce vesměs se smířili a nezvratnou svornost sobě přísahou stvrdili.

Druhého dne časně z rána odebral se Norbert do Gemplaku (nyní Gemblours), městečka to brabantského. I zde o míru a svornosti k lidu mluvil a mnohých rozmíšek vyrovnal. Byli zde i dvě knížata, kteří se rozdvojili až na smrt, a jejichž nepřátelstvím celá krajina mnoho trpěla a pustošena byla. Lid kvílel a žaloval. To pohnulo mírumilovného Norberta; i předstoupil před oba svářence a prosil jich co nejsnažněji, uváděje těch nejmocnějších důvodů, aby sobě přátelsky ruce podali a sváru konec učinili. Když ale jednoho z nich nížádným způsobem ku smíření pohnouti nemohl, neboť byl muž surových mravů a zatvrzelého srdce, rozhorlen předpověděl mu brzkou nešťastnou smrt, řka k Hugonovi: „Člověk tento jest bláhový; neboť za krátko klesne v ruce svých nepřátel a bude utracen.“ A v skutku, během toho samého týdnu od nepřátel lapen, hořce pykal, že smířlivých slov Norbertových tak málo sobě byl vážil.

Druhého dne opět stalo se, že byl před Norberta ve vsi Koritetu (nyní Courroy) blíže Gemplaku předveden jistý voják, jenž s jiným v tom nejhorším nepřátelství živ byl. I toho chtěl světec náš k míru a svornosti nakloněným učiniti

Ale bohužel, slova jeho nepadala na půdu úrodnou, dotýkala se hluchých uší. Vojín domlouváním Norbertovým nejen nepohnut, nýbrž spíše ještě více rozhorlen vyrazil z chrámu, v němž Norbert právě lid vyučoval, a vsedna na kůň chtěl uháněti rychle odtud, aby ušel všem napomínáním Norbertovým. Ale hle! kůň jakoby zakořeněn nehnul se s místa, ačkoliv vojín ostruhou jej dosti pobádal. Smích se strany diváků, zahanbení se strany vojínovy! Ale účinek toho byl dobrý; vojín shledav podlost svého jednání, vrhl sebou na zem před znovu jej napomínajícím Norbertem, a odpuštění viny své si vyžádav a obdržev odpustil od srdce i svému soupeři dle slov modlitby Páně: „Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme svým vinníkům.“

IV.

Mezi tím zemřel v Clugny po velikých utrpeních papež Gelasius II. u vysokém stáří, a na stolec apoštolský povýšen Guido, arcibiskup Vienneský, jenž přijal jméno Kalixt II. Tento svolal v měsíci listopadu r. 1119. sněm církevní, jenž již od předchůdce jeho oznámen byl, do města Remeše. Sněmu předsedal papež sám; přítomen byl i Ludvík Tlustý, král francký, se všemi téměř biskupy západními. K tomuto sněmu odebral se i Norbert s nerozlučným svým soudruhem Hugonem, a sice dle obvyklosti své prostě a bos, maje v úmyslu, svatému otci se představití a jej o vyslyšení poprositi.

V Remeši panoval ten největší ruch, vše se hemžilo koňstvem, a četné zástupy naplňovaly ulice. Norbert hledal se soudruhem svým nějakého přístřeší; ale nadarmo, všude vše přeplněno, všude odmrštěn. Tři úplné dny bloudili blátivými ulicemi města Remeše beze vší naděje na vyplnění snažného přání svého; v noci odpočívali, zimou se třesouce, pod portálem jednoho chrámu, a hlad svůj tišili nějakým tím soustem chleba, jež jim milosrdná ruka udělila. Vidouce, že jim pražádné naděje nekyne, k svatému otci se dostati, uzavřeli nastoupiti s nepořízenou cestu zpáteční a opustiti město. Unaveni zimou, hladem a obtížnostmi poutě své usedli

na pokraji silnice, aby se poněkud zotavili. Tu najednou zástup bohatě oděných jezdců se objeví zrakům jejich. Byl to Bartoloměj, biskup Laonský, se svým komonstvem, jenž na sněm církevní se ubíral. Spatřiv Norberta se soudruhům jeho, dal zastaviti a tázal se jich pln soustrasti, kdoby byli a kamby šli. A dozvědév se o jejich marném namahání pravil k nim: „Buďtež dobré mysli, co v mé síle jest, pro Vás učiním; pojďte se mnou.“ Vida pak jak umdleni jsou, kázal dvěma sluhům svým, aby s koní sestoupili a je ubohým poutníkům přepustili.

Příbiv podruhé do Remeše byl Norbert svatému otci Kalixtovi představen a vzdor svému neúhlednému zevnějšku nejen od papeže nýbrž i od ostatních shromážděných otců a velmožů s tou největší uctivostí uvítán; neboť vzbudil ve všech jednak svou podivuhodnou výmluvností, jednak svým přísným kajícím životem to největší podivení. Především vyžádal sobě Norbert od papeže Kalixta, aby povolení od předchůdce svého Gelasia jemu dané, by totiž všude a vždy sv. Evangelium kázati směl, milostivě stvrdil; což mu papež nejen neodepřel, nýbrž i povolení toto ještě rozšířil.

Biskup Bartoloměj seznal, že Norbert, muž velké to svatosti a přísnosti, jediný schopen jest, upravití život duchovních dle původních zásad apoštolských, a obávaje se, aby znamenitý muž tento jeho církvi odňat nebyl, přiměl papeže k tomu, by Norberta představeným učinil kostela sv. Martina, v předměstí Laonském ležícího. Norbert, vida láskavost a přízeň papežovu k sobě tak zřejmou, nemohl odporovati a přijal ve vši pokoře a poslušnosti úřad sobě přiřknutý. Jelikož ale Norbert život a mravy duchovních při tomto kostele velmi pokaženy našel, a vida, že vši usilovností je k pravé chudobě a pravému apoštolskému životu sotva přivede, upustil od zbytečného namahání svého, nevzdálil se však z diecése Laonské, nýbrž zůstal ještě na dále hostem Bartolomějovým, s nímž velmi často se scházival, a čas svůj modlitbou a dobrými skutky vyplňoval. Biskup si jej tak oblíbil, a svatostí jeho tak dojat jest, že jej snažně prosil, aby z jeho diecése se nevzdaloval, nýbrž aby sobě dle svého zdání místo vyvolil, kdeby nápotom ke cti Boží a k blahu

lidskému život svůj trávit hodlal. A jelikož k prosbám biskupovým i prosby většiny duchovenstva a šlechty se přidružily a na Norberta nalehaly, aby přání biskupovo vyplnil, svolil konečně Norbert, vida v tom opět vůli Boží, k tomu, že se v diecesi Laonské usadí.

Nevyslovná a neodolatelná byla touha Norbertova po samotě a k ukojení jejímu ze všech sil napomahal biskup Bartoloměj, provázeje Norberta po celé diecesi své, od místa k místu, od kostela ke kostelu, aby podle náhledu svého vyvolil sobě, kdeby klášter zaříditi za hodné uznal. I dostali se na svých poutích k místu jmenem Fusniak, ¹⁾ kteréž celou svou polohou zdálo se biskupu velmi vhodné, a ochotně nabízel je Norbertu. Tento však pohrouživ se ve vroucí modlitbu pravil: „Věru, místo to pro řeholi velmi vhodné jest, ale bohužel není mi Bohem ustanoveno.“ Na to odebrali se k místu taktéž přiměřenému, Thenolia ²⁾ jmenem; ale i zde vyjádřil se světec v tentýž smysl. A v skutku, jakoby prorocky byl mluvil, místa ta proň Bohem ustanovena nebyla; neboť ve Fusniaku založil sv. Bernard r. 1121. klášter cisterciácký, a v Thenolii biskup Bartoloměj sám uvedl r. 1130. premonstráty, jejichž prvním opatem se stal Walfried, muž nad míru zbožný.

Konečně přispěli k místu velmi pustému, bahnitému a naprosto nevzdělanému, Prémontré jmenem. Leželo místo to v lese, Vois (čili Vosagus) nazvaném, blíže města Cousiaku, a nacházel se zde nepatrný kostelíček ke cti sv. Jana Křtitele. Místo samo pro svou nepřijemnost málo jen čítalo obyvatelů. Sotva Norbert místo toto spatřil, pln nadšení zvolal: „To jest místo, jež vyvolil nám Bůh!“ A pomodliv se vroucně v malém kostelíčku, žádal snažně biskupa, aby jemu a Hugonovi dovolil, by zde na modlitbách noc strávití směli. Biskup k tomu svolil, sám pak odebral se, poněvadž noc se blížila, do blízké vsi Anisi (čili Anisiacum), majetku to svého. Norbert a Hugo zůstali v malém kostelíčku, a horlivěji a vroucněji než kdy jindy se modlili. I zjevila se té noci Norbertu nej-

---

¹⁾ nyní Foigny. ²⁾ Thenaille; oboje na blízku Tarasconu, kde nyní reformované opatství sv. Michala pod opatem Edmundem se nachází.

blahoslavenější Panna Maria, anjely obklíčena, v záři nebeské, zvěstujíc mu, že modlitba jeho vyslyšena, a místo, na kterém právě dlí, mu určeno k založení hlavního kláštera jeho řádu. Zároveň mu objevila roucho bílé, v něž on sebe i své přívržence budoucně odívati má; načež celé to krásné zjevení zmizelo. ¹⁾ Od místa Prémontré čili Præmonstrátu odvozují také premonstráti své jméno, ač nežádka dle zakladatele svého sv. Norberta i Norbertiny nazváni jsou. Roucho řádu jest bílé, a Marii ctí podnes řád tento co zvláštní patronku a orodovnici svou; pročež také při hodinkách kanovnických odbývají se každodenně hodinky Marianské, taktéž denně Missa de Beata a lauretanská litanie, jakož i většina kostelů premonstrátských zasvěcena Rodičce Boží.

Druhého dne ráno vrátil se biskup Bartoloměj k Norbertovi, tázaje se ho, jak se rozhodl a čeho by nyní zamýšlel. Ale Norbert ani jemu domluvití nedav s tou největší radostí mu zvěstoval rozhodnutí své volaje: „Ctihodný otče, ano v skutku, toť jest místo, kteréž nám ustanovil Bůh; zde zůstaneme, zde svůj stánek rozbijeme, a mnohý zde spasen bude. Ale kostelíček tento, sv. Janu Křtiteli zasvěcený, nestane se hlavním sídlem řádu našeho, neboť tak nezní vůle Boží, nýbrž na druhé straně vrchu vystavíme sobě klášter, v němž bydleti budeme.“ Druhá strana vrchu však náležela k majetku kláštera benediktinův sv. Vincencia v Laonu; pročež také biskup Bartoloměj neprodleně se odebral k opatu Alberonovi téhož kláštera, a jemu na výměnu jiný kus pozemku postoupil, což i nástupce Alberonův Seifried jakož i celý konvent tím radostněji přijali, seznavše, k jakému bohu-libému účeli opat jich k tomu byl svolil. Tím způsobem darován Norbertu a budoucí družině jeho kostelíček sv. Jana Křtitele, místo Prémontré a vůkol ležící údolí, kteréžto darování nejen od biskupa Bartoloměje zvláštní listinou, ²⁾ nýbrž

---

¹⁾ Někteří udávají, že prý Hugo při tom nebyl, nýbrž k urovnání svých záležitostí do domova se odebral, a teprv na podzim r. 1121. opět k sv. Norbertu do Præmonstrátu se vrátil, a s ním cestu do Nivelli podstoupil; což však odporuje veškeré zachované tradici o založení řádu.

²⁾ Le Paige Bibl. Præm. II. p. 372.

i od samého krále Franckého Ludvíka Tlustého stvrzeno bylo. Norbert, maje nyní útulku pojištěného, ukojil i druhou neodolatelnou snahu svou, totiž po klášterním živobytí, odloživ posavadní roucho své a přijav s nerozlučným a věrným přítelem svým Hugonem z rukou biskupa Bartoloměje bílé, jemu nebem určené, roucho premonstrátské dne 25. ledna 1120., kteréhož dne církev katolická slaví obrácení se sv. apoštola Pavla. Tímto svatým obřadem premonstrátská řehole slavila položení základního kamene svého, a Norbert s Hugonem stali se patriarchy tohoto nápotom tak znamenitého a daleko rozšířeného řádu.

Když byl sv. Norbert s Hugonem v Premonstrátu zimu strávil, odebral se samotou do Kambraye, aby opět svého starého přítele Burkarda viděl a podle vůle Boží zde símě učení křesťanského dále rozsíval. Maje jednou duchaplnou a ohnivou řeč o spravedlnosti a o sladkém jhu Kristovu, pohnul srdce všech poslouchajících mocně; zvláště pak cítil se k svatému muži tomu jakousi tajnou zázračnou mocí váben jistý velice nadaný jinoch, jenž i neprodléval a hned opustiv všeho, co jej k světu vázalo, rozhodně k Norbertu se přidružil. Byl to Evermod, nápotomní první představený chrámu premonstrátského Panny Marie v Magdeburku a pak biskup Raccburský, jehož řád premonstrátský co svatého ctí. Na to odebral se Norbert za tím samým posvátným účelem do Brabantského městečka Nivelli, kdež mu Bůh rovněž milostivě požehnal, darovav mu nového soudruha, Antonia jmenem, jinocha stejných zásad, stejných vloh a vlastností. A tito dva ve spojení s Hugonem, jenž po sv. Norbertu převzal řízení řádu premonstrátského, stali se jakoby mocnými kořeny nápotomní tak slavné a daleko rozvětvené řehole.

Když krátký čas na to Norbert ve škole mistra Radulfa v Laonu o opovržení světem byl řečnil, takový dojem nejen slovy svými, nýbrž i celým vzezřením svým, jež o velké svatosti svědčilo, učinil na žáky zde shromážděné, že sedm jinochů okamžitě milostí Boží naplněno všeho se zřeklo, a se Norbertu a službě Páně v nové této řeholi co nejrozhodněji věnovalo. Všemmu počínání Norbertově Bůh patrně žehnal, tak že během postního času vzrostla posvátná rodina jeho již na

třináct hlav, naskrz mužové mladí, plni odhodlanosti, plni lásky a důvěry v Boha, jež Norbert do Premonstrátu uvedl, a nyní i stavěním nepatrných posud budov, i k potřebám svých bratří i k uhostění cizincův ustanovených počal.

Že první doby jejich bohulibého společného života prázdný nebyly pokušení, že nepřítel všeho dobrého tento nový sad vši mocí a silou opět vyvrátiti a v nivec uvésti usiloval, o tom nám svědčí mnohá nebezpečnoství, do kterých mladá tato osada na počátku svého trvání padnouti hrozila; ano stvrzeno jest, že i někteří z jeho druhů, nemohouce přísnosti řeholního života Norbertem určené snést, veřejně a dosti příkře proti němu vystoupili. Nezvratná však důvěra v Boha a přemocná jeho milost, jež Norberta nikdy neopouštěla, působily, že jeho věrní vždy co vítězové z podobných pokušení vycházeli, a tím vroucněji ku svému otci Norbertu přilnuli.

V.

Dlouho již nosil se Norbert tou myšlenkou, aby Bohu vystavěl nový a sice větší a důstojnější chrám při klášteře svém v Premonstrátu; a měla budova tato býti zřízena na druhé straně vrchu, jak totiž Norbertu zjevením naznačeno. Místo to však bylo tak bahnité, tak neschůdné a nepřístupné, že všem se pro takovou stavbu vzhledem na tyto své vady velmi nepříhodným zdálo, a nescházelo mnoho, že by posvátná tato rodina od svého předsevzetí byla upustila. Norbert však, jak vždy činíval, učinil i v těchto rozpacích. I obrátil se k Bohu svému vroucí modlitbou a přísným postem, a prosil jej o radu, coby činiti bylo. A hle, na tom samém místě, o jehož působilosti k stavbě chrámové bratří iž na prosto pochybovali, zjevil se Pán Kristus na kříži visící, a sedmi paprsky jakoby slunečními shůry ozářený. Ku kříži spěla se všech čtyř končin světa hojnost poutníků, kteří pokleknuvše před Kristem a líbajíce nohou jeho klaněli se mu. Pak zase odcházeli do všech úhlů jakoby posílnění k boji pro svého Spasitele. Tímto zjevením nabyt Norbert opět nové důvěry, a svolav bratry své, oživil i jejich klesající mysl říka: „Milí bratří, buďte silnými! Vám nastávají hojně boje s ne-

přátely viditelnými i neviditelnými; ale všickni ti, kteří zjevením se ukázali, jednou i viditelně přijdou, a přijavše zákon a poslušnost od onoho, jenž otce svého poslušen byl; s Vámi bojovati budou zde i v jiných krajinách až do skonání světa.“

A jelikož nyní místo to po druhé Bohem určeno bylo, nabyl Norbert toho nejpevnějšího přesvědčení, a neváhaje více, dal co nejpilněji snášeti stavivo k nové budově, jejíž základy na požádání Bartoloměj biskup Laonský zásvětil. Při zakládání chrámu toho přítomen byl též pán Tomáš z Cou-siaku se svým synem Ingelrannem ¹⁾, tehdáž ještě děckem, hojnost vznešených osob a nepřehledný dav lidu nábožného, Stalo se to v měsíci srpnu r. 1121.

Nyní pomýšlel Norbert na to, aby shromáždil ostatky Svátých a Světic Božích, jimiž by svůj chrám v Premonstrátě ozdobiti a jemu vyšší ochrany zjednati mohl, a konal za tou příčinou časté cesty. I přibyl také v měsíci říjnu téhož r. 1121. mezi jiným do Kolína nad Rýnem, o kterých místech nepochyboval, žeby chovaly drahé pozůstatky sv. Voršily a družek jejích. Když byl od arcibiskupa Bedřicha dovolení a splnomocnění obdržel, uložil bratřím svým v Premonstrátu, jakož i všem, co byli slyšeli kázání jeho, přísný půst, sám pak celou noc na horlivých modlitbách probděl, z milosti Boží šťastně nalezl, čeho byl hledal, ostatky totiž sv. Voršily a panen s ní zároveň umučených, z nichž pak značnou část v největším plesu a slávě do Premonstrátu přenesl. Podobnou milostí obdařil jej Bůh i následující noci. Když totiž Norbert v klášteře sv. Gereona mučeníka přenocoval, a horlivěji než kdy jindy k Bohu se modlil, naznačeno mu divným způsobem, kdeby tělo sv. Gereona, znamenitého onoho mučeníka z Thebanské legie, jenž s mnohými jinými na rozkaz Maximiana císaře okolo r. 298. zavražděn byl, se nacházelo, což posud naprosto neznámo bylo. A když časně z rána na místě Norbertem naznačeném, ač zde prázdné známky nějaké hrobky se nenacházelo, kopáno, tu ejhle v skutku tělo sv. mučeníka, ještě rouchem vojenským ozdobené a takřka neporušené nalezeno, což mezi shromážděným lidem nejen nemalou radost,

¹⁾ Čteme též „Thomas de Couci“ a syna jeho „Engelrand.“

nýbrž i to největší udivení způsobilo, a jeden zněl z úst všech hlas: „Norbert jest veliký Svátý, Norbert jest muž Boží!“ Dne 24. listopadu na to za přítomnosti arcibiskupa a nepřehlédného davu duchovenstva i lidu tělo sv. Gereona vyzdviženo a v největší slávě lidu k počtě vystaveno jest. Značná část sv. pozůstatků darována Norbertovi pro nový jeho chrám.

Drahyými poklady těmi, k nimž ještě přišly ostatky obou sv. Evaldů, bohatě obdařen, vracel se Norbert se soudruhy svými do Premonstrátu. Jeho návrat podobal se jakoby vítězoslávě; neboť všude pro svou svatost té nejhlubší úcty požívaje, kamkoliv přišel, v slavném průvodu přijat jest. I přibyl mezi jiným též do Namuru, kdež nový důkaz lásky a milosti Boží mu dán; neboť Ermensendis, znamenitá to choť Godfrieda, hraběte Namurského, darovala Norbertovi místo Floreffii k tomu účelu, aby je Bohu věnoval a tam klášter svého řádu zřídil. Norbert velice pohnut děkoval Bohu, přijal darem nabídnuté místo, a na důkaz, že vůli dárkyně v plné míře uskuteční, zanechal hned, jakoby na posvěcení místa toho jednu část sv. ostatků ve Floreffii.

Odtud odebral se Norbert s ostatní částí sv. ostatků v průvodu svých bratří duchovních i laiků, jichž počet až na třicet vzrostl, do Premonstrátu. A jelikož duchovní jeho rodina vždy více zrůstala, a v krátkém čase přistoupením mnoha kanovníků světských nový klášter již značný počet Bohu oddaných služebníků, duchovních i laiků, čítal, počal Norbert s Bohem se raditi, jakým způsobem by řád svůj upevniti a jakou reguli či pravidlo by proň vyvoliti měl; neboť posud žili bratři bez jistých zákonů, ač v plné zbožnosti a v nejhorlivějším vykonávání povinností svých, i přáli sobě všickni, aby jim dopráno bylo, takový vznešený život apoštolský vésti, jakým se skvěl jejich otec sv. Norbert. Všickni oddali se horlivým modlitbám, přísným postům, nejsvětější obětí hojně přinášena, a všechny skutky lásky křesťanské v té největší míře vykonávány, k tomu účeli, aby Bůh se nad novou touto duchovní rodinou smiloval, a její horoucí touhu po reguli, celý život jejich řídící, vyplnil.

A hle, vyplněna jejich žádost co nejmilostivěji. Zjevil se totiž Norbertu sv. Augustin, jehož on si sám, jak již nahoře

podotknuto, vždy za vzor vši duchovní ctnosti obíral, a podáváje mu reguli pravil k němu: „Augustin jsem já, někdy biskup Hipponský; ejhle, tu máš reguli, kterou jsem já sepsal; pakli bratří Tvoji, synové to moji, pod ní dobře bojuvati budou, šťastně obstojí před Kristem při hrozném posledním soudu.“¹⁾ Radostí naplnění všickni složili svou přísahu na tuto svatou reguli v den Narození Páně r. 1121., slibující zároveň stálost na místě jim ustanoveném a slavné skládání slibův. Od té doby množil se počet přívrženců Norbertových neustále, kteří opustivše svět a vše, což jeho jest, podrobili se přísné reguli sv. Augustina v tomto novém řádu ustanovené.

Ač byl Norbert srdce velmi vlídného ku svým bratřím a pln laskavosti, nicméně přísně k tomu dohlížel, aby sv. regule co neúplněji v život vešla, a ve všem předcházela svým bratřím dobrým příkladem. Vyžadoval od nich úplnou chudobu, tu nejhlubší pokoru, přísné mlčení, neobmezenou poslušnost, čistotu mravů a neustálý půst. I musí se s radostí svědectví dáti, že rodina Norbertova neznala sv. reguli svou jen dle slov, nýbrž že vstoupila u ní v jarý život. Tak ku př. oblibovali sobě bratří raději choditi v rouchu starém a upotřebeném, nežli v novém; ano, aby se ponížili, na nová roucha kusy ze starých přišívali, jen aby žádná pýcha se u nich nezahnízdila, a o chudobě jejich vše svědčilo. Troje věci pak doporučoval a nařizoval Norbert bratřím svým především: čistotu vnitřní i zevnitřní chrámu a všech věcí k svatým obřadům potřebných, smiřování vin a poklesků v kapitole, péči o chudé a pohostinství; a tvrdil vždy pevně, že nemůže býti domu, v kterém by panoval nedůstatek, pakli toto trojí v plné míře se zachovává. Taktéž znamenitá jest jeho průpověď: „Žádná společnost nemůže se pokaziti, kteráž svorností představených řízena jest.“ Celý Norbertův život svědčil o tom, a dokazoval to nejen slovy nýbrž i skutky, že nic jiného nezná, nežli ukřížovaného Ježíše Krista.

Ale nejen hojnost osob mužských, nýbrž i velká část

---

¹⁾ Sv. Augustina ctí také řád premonstrátský co druhého otce svého, a nerozlučná nalezáme při každé příležitosti jména Augustin a Norbert. Ano v 12. věku nazývání premonstrátů němečtí často i augustíny.

ženských, vdov i panna, měly obrácení své ku Kristu co děkovati sv. Norbertu. Bydlely řeholnice tyto sice v jednom domě ale odloučeně pod střechou svou, majíce i svou vlastní modlitebni. Život jejich byl nad míru přísný; odívaly se taktéž v roucho z bílého sukna, vlas svůj stříhaly, a hlavu černým soukenným závojem pokrývaly. V přísném mlčení trávily dny své, a nebylo jim dovoleno se žádnou osobou mužskou ani s přátely bez svědků rozmlouvat. A ačkoliv život jejich tak přísný byl, vzrostl počet těchto Bohu se zasvětiších osob tak značně, že řád premonstrátský ještě za života sv. Norberta čítal jich více než 10,000 osob, z nichž některé na dráze dokonalosti to tak daleko přivedly, že vůbec za svaté považovány jsou, jako: Ricuvera, Ermengarda, Anežka, Helvida, Matilda, Gertruda a m. j. .

Mezi tím žádali Godfried, hrabě Namurský, a jeho manželka Ermensendis snažně sv. Norberta, aby do Floreffie přišel, kterémuž přání světec i vyhověl. Zřídil zde malý kostel s nepatrnými klášterními budovami, a usadiv zde několik svých bratrů, jim za představeného Richarda zanechal. I zde Bůh zázračným způsobem oslavil sv. Norberta; neboť obětovav jednoho dne mši sv., spatřil před sv. přijímáním na pateně k svému nemalému úžasu patrnou krůpěj krve Páně; což i stvrdil bratr Rudolf, jenž mu přísluhoval a od něho tážán byl. Pro tuto velkou milost Boží proléval Norbert hojných slzí, přijmul nejsvětější Svátost s tím nejskormoucenějším srdcem a napomínal bratry své k té nejhlubší úctě k nejsvětější Svátosti oltářní.

Na to odebral se Norbert do Remeše, kdež horlivým svým slovem opět dva novice svému řádu zjednal a je do Premonstrátu uvedl. Když jednou na rozjímáních trávili, tak vypravuje legenda, zdálo se, jakoby slyšán s jedné strany hlas řkoucí: „Ejhle, toť družina Norbertova!“ načež s druhé strany se ozval hlas: „Jeden z těchto noviců není ale z družiny Norbertovy!“ A v skutku, nebyl jeden z nich, rodem Angličan, hoden, trávit s touto posvátnou rodinou pod jednou střechou; neboť opovážil se sáhnouti po malém jmění těchto chudých řeholníků, jež za oltářem v modlitebni uloženo bylo, a ukradnuv je, uprchnul, zanechav posvátnou družinu

v té největší nouzi, tak že ani na jeden den toho nejpotřebnějšího se jim nedostávalo.

VI.

Zatím co se vše posud pověděné dělo, byl chrám v Premonstrátě od mistrů francouzských a německých dostavěn a dne 4. května 1122. od biskupů Bartoloměje Laonského a Lisiarda Soissonskeho ke cti a chvále nejblahosladenější Rodičky Boží a sv. Jana Křtitele slavně posvěcen. Nehodou však nepředvídanou a mysl Norbertovu nemálo poděsivší posvátný tento obřad nemile přerušen jest. Pro veliký nával lidu totiž k obětování se hrnoucího a průvod svůj kolem velkého oltáře konajícího, tímto poněkud pohnuto tak, že jeden z kamenů se odloučil. Norbert však obávaje se pohoršení věřících, znovu předeval a vykonal pomocí biskupa Laonského posvěcení chrámu v oktávě sv. Martina. Po celý život svůj zpomínal Norbert na tuto nemilou příhodu, a tvrdil, že znamená nějakou budoucí novotu v jeho řádu, což sobě nížádným způsobem vymluvití nedal. Tak povstal na místě, o němž všickni pochybovali, slavný chrám prvního kláštera řádu premonstrátského, a sice v čase ku podivu krátkém, v devíti totiž měsících, a byl na památku na ono nahoře vypravované zjevení čtyřmi vchody opatřen.

Nato opustil Norbert, vydav se opět na cesty apoštolské, klášter svůj. Sotva ale byl se vzdálil od bratří svých, již opět počala, jak legenda vypravuje, pokušení ďábelská, jenž všelijakým způsobem jim v práci překážel, a je k zlému poňoukal, zvláště sobě obíraje za oběti bratry ducha sprostějšího; ano neostýchal prý se i v zářící podobě anjela se jim zjevovati a v kapitole k nim řečniti, aby je tím lehčeji v osidla svá vlákal. Ale Hugo, jenž za nepřítomnosti Norbertovy klášter řídil, seznal záhy klam ten, a znamením sv. kříže a vykropením vodou svěcenou zachránil bratry své nejednou před zlým nepřítelem.

Norbert sám přibyl na své nynější pouti mezi jiným i do Utrechtu, kdež Bůh oslavil světce opět, uděliv mu té milosti, že jednu osobu z družiny knížecí, zlým duchem strašně zmítanou, po třech dnech osvobodil. I zde osvědčil se

Norbert opět co anjel míru; neboť smířil občany města toho, v hrozném sváru žijící, modlitbou, vroucím napomínáním a milostí Boží na vždy.

Norbert, jehož pověst se den co den dále v tom nejblahodárnějším způsobu rozšiřovala, obrátil nyní kroky své do krajin Porýnských. Žil tehdáž ve Westfálsku velmocný hrabě, Godfried Kappenberský, příbuzný císaře Jiudficha, maje sotva pětadvacet roků věku svého, jenž Norberta již lonského roku v Kolíně byl seznal, a učením jeho tak mocně pohnut byl k životu křesťanské chudoby, že sebe i celý svůj majetek obětoval novému řádu Norbertově. Mladistvá jeho choť Jutta, mladší jeho bratr Otto, především ale tchán jeho, bezbožný a divoký Bedřich hrabě Arnesberský, jenž tvrdil, žeby hrad na Kappenberku, jež Godefried pro klášter premonstrátský ustanovil, věnem byl jeho dceři, všemocně zrazovali Godfriedovi od kroku toho; ale marné bylo vše namáhání, Godfriedův úmysl byl příliš pevný a zakofenělý, než aby se nějakými světskými ohledy od něho odvrátiti dal, v čemž jej i teta jeho Gerberga, abatýše Münsterská, upevňovala; a uskutečnil jej také nejen pro svou osobu, nýbrž přiměl i mladistvou posud bezdětnou choť svou Juttu i svého bratra Ottona k tomu, že oba v den sv. Petronilly r. 1123. přijali bílé roucho řehole premonstrátské, založivše tři kláštery řádu toho, a sice v Kappenberku, Vorlaru a Elofstatu (pozdější Ilbenstadt). A výborné pověsti Norbertově co děkovati, že téhož času povstal snahou Bedřicha arcibiskupa Kolínského znamenitý klášter premonstrátský v Steinfeldu, jemuž Norbert sám za prvního opata ustanovil bl. Ervína, a který klášter později první vyslal osadu na Strahov.

Godfried a Otto odebrali se do Premonstrátu, kdež úplný rok pobývše, všecky bratry svým příkladem v dobrém pótvrzovali; zvlášt pak vynikal Godfried takovou výmluvností a horlivostí v kázání, že sv. Norbert nejednou Bohu ty nejvroucnější díky vzdával, že mu tak horlivého draha milostivě uděliti ráčil.

Mezi tím však zloповěstný onen Bedřich Arnesberský, zuřivostí unešen, že hrad Kappenberský, s něhož on nad celým Vestfálskem vládnouti obmýšlel, v klášter proměněn,

sebral vojsko četné, a vrazil s ním na Kappenberk, čímž bratři zde usazení nemálo trpěli; neboť vyhrožoval řeholníkům, že je ohněm a mečem vyhladí, pakli svobodně místo toto neopustí. Godfried, právě se nacházející za příčinou zvěstování slova Božího v krajinách porýnských, o tom uslyšev, záhy ku Kappenberku spěl, kdež bratry stísněné k vytrvalosti a k důvěře v Boha, jenž své věrné nikdy neopouští, napomenul, a pak k Bedřichovi se obrátil, aby jej na dobrou cestu přivedl. Marné však bylo všechno napomínání u člověka tak spustlého a takového nepřítel každé věci bohulibé. Vida Godfried, že ničeho nepořídí, pohrozil odbůjci pravým způsobem prorockým brzkou smrtí, což se i s dopuštěním Božím stalo; neboť za krátko na to sešel Bedřich při hodování náhlou smrtí, a Kappenberk osvobozen svého nejúhlavnějšího nepřítel. Tak se stalo r. 1124.

VII.

Na to zdržoval se Norbert nějaký čas v klášteře Kappenberském, skvěje se zde svatostí svou a svým prorockým duchem. Jednoho dne, když bratři v jídelně shromážděni byli u všem míru a poklidu, prorokoval jim Norbert, že ve Vestfálsku vypukne velká neúroda a velký hlad, a že tímto zlem i oni zastíženi budou. A v skutku nastal v oněch krajinách takový nedůstatek a hlad, že množství lidí jemu za obět padlo. I druhá část prorocství, že též bratři tímto zlem navštíveni budou, vyplnila se také; neboť když jednoho dne bratři v refektáři se byli k společnému jídlu sešli, shledalo se, že chleba naprosto schází, a že ničeho není, čím by se nasýtili; neboť malou zásobu, jakouž posud byli zachovali, rozdali mezi chudé a počestné. V této tísní obrátili se k sv. Norbertu, jenž je co pravý otec k vytrvalosti a k důvěře v Boha napomenuv, vroucně se modliti počal, a svou přímlovou jim takové hojnosti chleba zjednal, že nejen sebe, nýbrž i množství chudých a nemocných nasytiti mohli, a od epoho okamžiku žádná nouze více netrpěli.

I jiným způsobem oslavil Bůh ještě v klášteře tomto sv. Norberta. Jednoho dne totiž chtěl poslati jednoho bratra

v záležitostech klášterních někam, shledal ale, že tento velkou zimnicí navštíven jest, a již snad býval by od svého předsevzetí upustil a jiného vyslal, ale jakési vnitřní vnuknutí Boží položilo mu do úst slova: „Nyní vstaň a jdi ve jmenu Kristovu a moci svaté poslušnosti, a navrať se opět a budiž zbaven zimnice své!“ A hle, sklíčený bratr povstal úplně zdrav, a chválu Bohu vzdávaje, vykonal co mu rozkázáno. Ačkoliv již pověst o sv. Norbertu daleko široko to největší podivení budila, tímto příběhem nad míru zvětšena jest, a on všude a ode všech za svatého považován a co takový ctěn.

Což divu, že přívržencové Norbertovi, jsouce o jeho svatosti z tak skvělých důkazů přesvědčeni, den co den se množili a sebe a vše co jejich bylo, jemu k nohous kladli a sami roucho premonstrátské přijímali! Sotva byl Norbert klášter Kappenberg opustil a do svého zamilovaného Premonstrátu se navrátil, přišel k němu kníže Theobald, znamenitý a mocný to pán v Kampánii, jemuž čtvero hrabství Chartres, Blois, Meaux a Troies podrobeno bylo, a jenž velkého vlivu máje u dvora králova nejen hodnostmi a bohatstvím oplýval, nýbrž i tou největší spravedlností a zbožností se skvěl. Pohnut totiž svatostí Norbertovou a krásným příkladem Godfrieda Kappenbergského vyjevil sv. Norbertovi, že pevně odhodlán, všeho se vzdáti a přísnou dráhu chudoby a poslušnosti pod praporem premonstrátským nastoupiti, a prosil snažně o přijetí v řád. Norbert tímto vyjevením nemálo překvapen jsa dal žádajícímu na srozuměnou, aby sečkal ještě, a po jisté lhůtě se opět k němu dostavil, on že zatím Boha o radu se potáže. Když byla ustanovená lhůta uplynula, a Theobald, jehož předsevzetí co den pevnějším se stávalo, před Norberta opět předstoupil, tu nemyslil jinak, než že konečně snažná jeho touha vyplněna a on do řádu přijat bude. Ale vůle Boží byla jiná. Norbert laskavě k němu se obrátiv pravil: „Zůstaň jen, můj milý, ve světě a vstup do stavu manželského; neboť vůle Boží zní, abys jho ono, kteréž proň nositi jsi sobě umínil, našel v stavu manželském, a potomstvo Tvoje z požehnání Božího vládnouti bude rozsáhlými zeměmi.“

Theobald neočekáváje sice takového výroku podrobil

přec vůli svou vůli Boží a odpověděl: „Když tedy vůli Boží jest, abych zůstal a abych vstoupil v stav manželský, učiním tak; jen to sobě vyprošuji, že jiné osoby za manželku nepojmu, nežli oné, kterouž mi Bůh skrze Tebe, otče svatý, ustanoví.“ A i této úloze podrobil se Norbert, a ustanovil mu za manželku Mathildu, dceru mocného vévody korutanského Engelberta, jehož bratr tehdáž v Řezně biskupem byl. A ačkoliv Theobald mocným a vznešeným knížetem byl a zůstal, podrobil se přec přísnějším pravidlům života, jak mu byl sv. Norbert ustanovil, odíval se rouchem jednodušším, a nosil pod svým světským šatem krátký bílý škapulíř řádu premonstrátského, kteréhožto vznešeného příkladu následovalo mnoho jiných vysoce postavených osob obojího pohlaví.

Mezi tím přijal Norbert opět dva kostely pro svůj řád. První kostel, totiž sv. Martina v předměstí Laonském, nabídnutý mu od biskupa Bartoloměje, převzal Norbert r. 1124. u přítomnosti sv. Bernarda, opata Clairveauxského pro svůj řád, a usadiv zde několik bratří dal jim za představeného Galtera, muže to znamenité zbožnosti a svatosti, jenž i později po Bartoloměji na stolec biskupský v Laonu povýšen byl. Druhý pak kostel, jemu opět od Lisiarda biskupa Soissonskeho přenechaný, ležel v městě Vivarii (Viviers); i zde usadil Norbert jistý počet bratří s jich představeným Jindřichem, mužem zbožností, učeností a svatostí znamenitým, a pojmenoval klášter ten Vallis Serena (t. j. jasné údolí).

V tomtéž roce odřekl se Yvo z Katheny, měšťan Soissonskeý i se svou nábožnou manželkou Helvidou a se svými dětmi světa a obětoval sebe i všechn svůj majetek u přítomnosti téhož biskupa Lisiarda sv. Norbertu a bratřím jeho při chrámu v Premonstrátě; a mezi bratry laiky vřaděn vyznačoval se Yvo takovou zbožností a láskou, že v pověsti svatosti skončil pozemskou pouť svou. — Stejným způsobem oddal se Norbertu i Alard z Hamu se vším svým majetkem, k čemuž nejen jeho zbožná manželka nýbrž i děti svolily, a což i od kněze Petra Leonis, od kardinála Řehoře de S. Angelo a od biskupa Šimona stvrzeno jest. — Téhož roku věnoval také Balduin ze Supy chrámu premonstrátskému tři jitra orní půdy blíže Supy. Tak vidno, že Bůh sám napomahal

k tomu, aby sv. Norbert ještě za života svého radostného se dožil pohledu na krásně vzrůstající strom řehole své, jenž z tak nepatrného semene, jako jest opuštěné Prémontré, kořeny svými tak daleko zasahovati a větve své bujně rozšiřovati počal.

VIII.

V dobách těch okolo r. 1124. vystoupil v Antverpách, městě Belgickém, muž nad míru vášnivý a urputný, ne sice bez vzdělanosti, ale lstivý, opovážlivý a úhlavní nepřítel víry a náboženství katolického, jménem Tanchelin, jenž počal rozsvítati nové kacířství, rozhlašuje, že úřad biskupů a kněží ničím není, že přijímání těla a krve Páně k spasení naprosto nepřispívá, že nejhlavnější účel lidského života jest, aby všem choutkám a žádostem zadost učiněno, a mimo to mnoho hanebného a nestoudného páchal. Ano jeho drzost takového dosahovala stupně, že sebe sama k Bohu rovnal, a od přívrženců svých božské pocty vyžadoval. Bylo dosti zpozdilých, ve víře sešlých lidí, kteří jeho slovům nejen naslouchali, nýbrž i jim uvěřili a jej sledovali; a keho nemohl k učení svému dobrovolně slovy pohnouti, užíval i té nejsurovější moci, maje ku posile své více než tři tisíce zbrojenců. V dosažení jeho podlých záměrů podporovalo jej i to, že tebdáž v Antverpách pouze jeden duchovní správce se nacházel, jenž ještě ke všemu tomu povinností svých zanedbával a pohoršlivý život vedl. Že dráždivá slova Tanchelinova proti kněžstvu v takových poměrech u lůzy rozkacené potlesku hejného nalezala, lehce pomysliti. Ano drzost jeho šla ještě dále; opovážil se veřejně v chrámu před shromážděným lidem svatokrádežně se zasnoubiti Rodičce Boží, a vysál při této příležitosti od zaslepeného lidu obojsho pohlaví hojnost darů jemu a Rodičce Boží za obět přinešených. A v těchto jeho zloprověstných a rouhavých snahách podporovali jej mimo to ještě dva přehnaní padouchové Manasses a Evervacherus.

Že řádění takové v městě i v okolí trapný stav a velké nebezpečí vzbuzovalo, patrné; protož také Barkard, biskup Kambrayský, uděšen postupem hanebného toho kacířství, jež nejen město Antverpy již bylo pokazilo, nýbrž i krajiny

Belgické zaplavovati počnalo, obrátil se k Norbertu, žádaje muže toho svatého s jeho družinou, aby sem přišel a svíze-
lům těmto konec učinil, dokládaje, že první pokus jeho vy-
sláním dvanácti kněží do Antverp ku katedrálnímu chrámu
sv. Michala se žádným úspěchem se nepotkává. Norbert vida
sice, že mu nastává pracné dílo, obrátil se v horoucí modlitbě
k Bohu, a vyvoliv několik pro jich zbožnost a víru výtečných
bratří, odebral se k tomuto tak nesnadnému dílu. Ale opět
osvědčila se mocnost Boží, účinkující Norbertem, v tom nej-
krásnějším světle; neboť za krátký čas zhoubné toto kacířství
nejen z města Antverp, nýbrž i z nakažených již krajín
Belgických naprosto vymítěno, a nepřehledné davy mužů i
žen spěchaly k Norbertu, aby je zase s Bohem smířil a do
lůna církve sv., od nich tak bídně zrazené, přijal, vydávajíce
muži tomuto svatému v hojném počtu nejsvětější Svátost
oltářní, již z nevěry a opovržení dlouhý čas v nádobách a
skrýších byli uschovávali. Tanchelin sám sešel hanebným
spůsobem již r. 1125. na moři, zabit sekýrou pro neslýchané
rouhání své.

Tak se stal Norbert vítězem nad nevýslovnou haneb-
ností tou, kterou páchal Tanchelin na nejsvětější Svátosti,
a hájil co pravý, Bohem nadchnutý rek a mstitel toto naše
nejsvětější tajemství, zjednav sobě plným právem zásluh i jména
apoštola Belgického. Pročež také sv. Norberta vyobrazujeme
obyčejně v rouehu biskupském, v pravici držícího nejsvětější
Svátost, a nohou potírajícího zlopověstného onoho zhoubce
Tanchelina.)

Výsledek vítězství toho byl ale i prospěšným řeholi
premonstrátské. Neboť tímto věru zázračným zničením tak
hanebného kacířství v tak krátkém čase pohnut Hidolf pro-
bošt s celou kapitolou dvanácti kanovníků daroval, se svolen-
ím biskupa Burkarda, sv. Norbertu a jeho družině majetek,
dům i kostel kapitolní u sv. Michala v Antverpách se čtyřmi
prebendami, sám pak vyvoliv pro sebe a pro svou kapitolu
kostel katedrální Panny Marie. ¹⁾

¹⁾ Kapitolu jmenovanou založil a nadal již Godfried Bouillonský,
vévoda Lotarinský a nápotomní král Jerusalemský r. 1090.

Téhož roku přijal Norbert i kostel sv. Annale v diecesi Metské a hojně pozemky v obvodu Laonském, což vše jemu a řádu premonstrátskému od papeže Honoria II. stvrzeno jest. Ano i král Ludvík Tlustý, touto nevšední svatostí Norbertovou a jeho druhů pohnut, nejen všecko, cokoliv biskup Bartoloměj a mnozí jiní Norbertu a jeho řádu byli darovali, potvrdil, nýbrž i sám v kruh dobrodinců řádu premonstrátského vstoupil, povoliv jemu na věčné časy zvláštním přípisem dvě částky desátku, jemu ze statku Krespi blíže Laonu náležejícího.

Vidouce nyní již nahoře jmenovaní vyslanci papeže Kalixta II., jakou svatostí a zázračností Norbert všude září, a pováživše, jaké oblíbenosti a přízně sobě řád premonstrátský v tak krátké době získal, neváhali dále a schválili tento řád i jej veřejnou listinou stvrdili.

Toto veřejné potvrzení opět řádu zjednalo nové přízně, a darovány Norbertu na novo dva pozemky, jeden v obvodu Laonském, Clarafons nazvaný, a druhý v Ramengei, diecesi Kambrayské. Tím umožněno během roku 1126. založení dvou nových klášterů řádu premonstrátského, a sice kláštera Clarafons (t. j. čistý pramen) a Bona spes (t. j. dobrá naděje). ¹⁾

Nyní žil Norbert pokojně v klášteře svém v Premonstrátě, slouže Bohu a staraje se otcovsky o dosti četnou již duchovní rodinu svou, která nyní opět často v pokušení uváděna jeho pomoci a péče tak nevyhnutelně vyžadovala.

IX.

Norbert, jsa již opatřen schválením řádu svého skrze vyslance papežské, maje také již pod dozorstvím svým dosti hojný počet bratří a sester v rozličných klášterech žijících, pomýšlel nyní i na to, aby se tomu jeho tak radostně zkvétajícímu řádu dostalo i stvrzení od nejvyššího biskupa církve, totiž Římského papeže. Pročež vydal se, vykonav k Bohu svému ty nejvřelejší modlitby a opásav se nezvratnou důvěrou

¹⁾ Odtud snad pochází mylné udání Nauč. Slov., jakoby premonstrátí měli i klášter na mysu dobré naděje.

v něj, se soudruhem svým Evermodem téhož r. 1126. na obtížnou cestu do Říma. Po velkých namáháních došli konečně cíle svého. Na stoličce papežské seděl tehdejší Honorius II., muž nad míru vážný a přísný. Jak mile se mu ale Norbert představil, jej i soudruha jeho s tou největší vlídností a laskavostí přijal, a prosbu jeho o potvrzení řádu v celé míře co nejochotněji vyplnil, nařídív, aby Norbertu vystavena byla listina, v níž se nejen řád jeho co takový schvaluje, nýbrž i všecky již stávající i ještě zřízeny býti mající kláštery toho řádu se vším svým majetkem a se všemi svými pozemky na věčné časy stvrzují, kterouž listinu sv. otec i vlastnoručně podepsal. ¹⁾

Všeho nyní dosáhnuv, čeho sobě ku pojištění a upevnění řádu svého od Boha byl žádal, pomýšlel na opětný návrat do kláštera svého. Než však Řím opustil, dopřáno mu s nebe ještě jedné milosti; neboť když poslední noc před svým odchodem se soudruhem svým na modlitbách bděl, děkuje Bohu za svrchovanou jeho milost, tu mu dopuštěním Božím popřáno, pohlednouti na krátko do budoucnosti; neboť naznačeno mu, že bude v Magdeburku vyvolen za biskupa.

Opustivšího Řím vedla cesta přes Vircburk, kteréžto město tehdejší svého pastýře zbaveno v hlubokém se nacházelo smutku. Sotva se roznesla pověst o příchodu Norbertově, tu zajásal lid velice (neboť i sem zpráva o jeho svatosti a blahodárné činnosti vnikla) a požádal jej, aby konal zde slavnostní mši sv. v den velkonoční. Takovou prosbu nemohl odepřít Norbert, a obětoval v skutku v nadzminěný den slavnostní mši sv. pro všeobecné blaho. Přítomen byl též král Lothar, obklíčen těmi nejvznešenějšími velmoži říše, a nepřehledné množství lidu nábožného.

Tento slavnostní okamžik při tak neobyčejném shonu lidí stal se ale s pomocí Boží nejen pro lid Vircburský, nýbrž i pro řád premonstrátský velmi důležitým; neboť oslavil Bůh opět sv. Norberta zázrakem zde vykonaným, jehož pověst daleko široko v brzku se roznesla. Žila totiž v tomto

¹⁾ Listina ta jest posud zachována a pochází z r. 1126.

městě žena slepá, všem dobře známá, kteráž o příchodu blahopověstného toho světce uslyševši, také mezi pobožné do chrámu se vmísila, ano až k oltáři se prodrala, a k stolu Páně přiklekla. Norbert podal ubohé ženě nejsvětější Svátost a jakoby vnutnutím Božím vdechl na oči její; a hle, žena v tomtéž okamžiku nabyla opět zraku svého, a velebíc Boha zvěstovala všem plna radosti zázrak na sobě vykonaný. Tím opět pověst o sv. Norbertu nového nabyla stupně, a jako dříve tak i nyní mnoho lidí obráceno k Bohu svému, na něhož již byli málo zpomínali. Zvláště pak byli tímto zázrakem tři bratři z tohoto města, jinochové bohatí a ušlechtilí, tak pohnuti, že bez meškání odřekli se světa, a sebe a vše cokoliv jejich bylo Bohu do rukou sv. Norberta obětovali. Jména jejich jsou: Jan, Jindřich a Ludolf. Z majetku pak těchto tří bohulibých bratří vystavěn blíže Vircburku kostel a klášter řádu premonstrátského, nazvaný Cella superior, do něhož sv. Norbert brzy na to jistý počet bratří usadil a jim Jana za prvního představeného dal.

Pořáde světce našeho znepokojovalo ono zjevení v Římě, že má býti totiž povýšen na stolec biskupský; pročež zmohla se ho tak nevýslovná touha po samotě a po jeho klášteře, že se bez odkladu se svými soudruhy rovnou cestou do Premonstrátu navrátil. Přibyv nyní do klidného domova svého, počal na základě obdrženého papežského potvrzení svůj řád dále upevňovati. Potvrdil především Galtera, jehož představeným při chrámě sv. Martina Laonského byl učinil, jmenovav jej prvním opatem toho kláštera a zjednav mu opatského požehnání od biskupa Bartoloměje. Taktéž potvrdil učeného a zbožného Jindřicha, představeného při chrámě ve Vivarii, povýšiv ho taktéž za prvního opata, jemuž se opět požehnání od biskupa Soissonsského Lisiarda dostalo.

V té době, co sv. Norbert trávil ve Vivarii opět z milosti Boží příležitosti nalezl, aby svou moc nad zlými duchy jakož i svou milost prorockou ku větší slávě Boží osvědčil. Neboť osvobodil zde jednoho rolníka, zlým duchem velmi trpícího, a zvěstoval příteli svému Gaufriedovi v soukromé rozmluvě, že měl zjevení o jeho brzkém povýšení na biskupa. A vskutku, což nižádným způsobem očekáváno, stalo se, Gau-

fried povýšen za krátký čas v tomtéž roce na biskupa Karnotského.

Řádu Norbertovu přibýlo toho roku ještě nového kostela; neboť odevzdán mu chrám Panny Marie v Coussiaku v diecesi Laonské, kdež usadiv jistý počet bratří, jim za prvního opata dal ctihodného Lukáše, jáhena někdy biskupa Bartoloměje, od něhož i benedikci obdržel. Dále ustanovil Norbert za opata v klášteře sv. Judoka v háji (později *Domnus Martinus*) nazvaném, Milona, muže to pro svou poctivost, učenost a pokoru nad míru znamenitého, jenž od biskupa Amienského, v jehož diecesi klášter tento ležel, požehnán, později pro vznešené vlastnosti své biskupem Morinenským učiněn jest. I klášter Dobrou nadějí, k němuž pozemky kolem Ramengei náležely, Norbert bratry svými osadil.

X.

Nyní umínil sobě Norbert putovati do Německa a vyvolil sobě za průvodce Theobalda. Než však na cestu se vydal, ztrávil ještě dle obvyklosti své celou noc na modlitbách v prosté kapliče kláštera svého. Tu prý odvážil se zlý duch světce našeho přímo pokoušeti a svěsti, objeviv se mu, jak legenda dokládá, v podobě příšerné; Norbert však toto pokušení pevnou vírou svou a horlivou modlitbou od sebe odvrátil. V ustanovený čas vydal se pak sv. Norbert s Theobaldem, mocným tímto knížetem, do Řezna, kdež tento se svou nastávající manželkou Mathildou, ku kterému sňatku, jak známo, Norbert sám byl podnět dal, se sejíti měl. Prvé však, než opustil klášter svůj, rozloučil se s bratry, jakoby jich více viděti neměl, a učinil i nařízením stranu podpory chudých, zanechav značnou částku peněz, od zbožných osob věnovaných, která stačila, aby sto dvacet chudých osob nasyceno býti mohlo, a vyjádřil přání, aby tento počet chudých pro vždy od kláštera své podpory dostával, a sice v ten smysl, aby sto chudých každodenně společně dostávalo podpory, třináct z nich aby ve zvláštním špitále, jež byl dal vystavěti, každodenně chlebem, masem a vínem poděleno bylo, a sedm konečně aby s bratry společně každodenně v refektáři klášter-

ním nasyceno bylo. Toto nařídív opustil s Theobaldem bratry své a odebral se do Řezna. Návštěva Norbertova v Řezně zavdala příčinu k založení více později znamenitých klášterů premonstrátských. Zde uvedeme jen některé. Tak založil hrabě Albert z Pogenu klášter Windberský, Otto biskup Bamberský dal vznik klášteru Osterhovskému, a Werner hrabě ze Suabecku zřídil klášter Ursberský.

Na své další cestě přibyli Norbert a soudruh jeho nejprve do Špýru, kdež právě dlel Lothar vévoda Saský a král Římský, nástupce to Jindřicha V., obklíčen velmoži říšskými; jednalo se totiž o vyřízení rozličných důležitých věcí. Lothar Norberta s tou největší uctivostí přijal a vyžádal sobě i moudré rady jeho v mnohých velmi nutných záležitostech. Jednalo se především o věci Magdeburských, kteří tehdáž svého vrchního pastýře zbaveni byli. Byl totiž Rodger, posavadní arcibiskup zemřel, a jakýsi Arnold se v tento úřad vetřel. Tím lid Magdeburský tak rozjitřen byl, že vetřelce zavraždil; pročež vyslalo duchovenstvo toho města poselství ku králi Lotharovi do Špýru s tou prosbou, aby jim co nejmilostivěji arcibiskupa ustanovil a takto všem posavadním rozepřím přítrž učinil. Volba arcibiskupa pro Magdeburk byla posud nerozhodnuta, ješto jedna strana hlasovala pro Alberona, tehdáž biskupa Metského a nápotomního arcibiskupa Trevirského, druhá pak pro Karla z Querfurtu, příbuzného císařova. Bůh však sám to již tak zařídil, že nebylo zapotřebí, o této tak důležité věci na dlouhých poradách trvati, poslav právě v čas Norberta, pro svou svatost, učenost a nevinnost života tak znamenitého. A v skutku, na radu vyslance papežského kardinála Gerarda ¹⁾ jakož i samého Alberona a mnohých jiných velmožů církevních i světských stolec tento arcibiskupský sv. Norbertu vzdor jeho zdráhání se udělen. Král Lothar hned volbu tu potvrdil, kardinál Gerard posvěcení novému arcibiskupu udělil, a Magdeburští odvedli sobě v jásotu a plesu svého nového jim Bohem uděleného arcipastýře. Tak musil Norbert nuceným způsobem viděti

---

¹⁾ Gerard se stal nápotomně papežem pod jmenem Lucius II.

vyplnění zjevení svého v Římě mu uděleného, a přijmouti stolec arcibiskupský, kdežto na počátku ondy biskupství Kambrayské jemu nabízené odmítnouti mu bylo lze.

Ačkoliv s těžkým srdcem od svých řeholních bratří se loučil, přec mu útěchy dodávala ta myšlenka, že v Magdeburku, jenž severně a východně od pohanských ještě Slovanů obklíčen byl, rozsáhlého nalezne pole pro apoštolskou činnost svou. Zde zamýšlel símě křesťanské víry rozsívati, zde se chtěl z hojných výsledků činnosti své radovati. Uplynulo však ještě drahně času, než usilovnou prací řádu premonstrátského v krajinách těchto křesťanská víra a křesťanský mrav se uhostily.

K neznámým sobě posud ovečkám přišel ač nový, přec již pověstí svou známý pastýř Norbert v měsíci srpnu r. 1127. nedělního dne, a spatřiv z daleka město Magdeburk, záhy szul střevíce své a kráčel pln pokory a bos novému svému Bohem udělenému úřadu vstříc. Zástupové jej s jásosem a blahopřáním všudy přivítaly, a biskupové Halberstadtský a Braniborský, skvouce se těmi nejdrahocenějšími rouchy církevními, uvedli prostého a pokorného Norberta k arcibiskupskému paláci. I stalo se, že když sv. Norbert bos, v jednoduchém řeholním rouchu svém, ku vratům paláce byl přišel, jej vrátný nechtěl nechat vstoupiti, domnívaje se z celého jeho vzezření, že to snad nějaký žebrák. Když však ostatní okolostojící, kteří již sv. Norberta znali, jej pokárali a na nespůsob jeho poukázali, oznamujíce mu, že ten jehož odhání, budoucí jeho pán a velitel jest a arcipastýř Magdeburský, tu zastyděl se ubohý vrátný a obávaje se přísného trestu, ukryl se. Mýlil-li se jednoduchý člověk tento ve sv. Norbertu dříve, považuje ho za žebráka, tu byla mýlka jeho nyní tím větší, pakli od něho nějaké přísné důtky očekával. Sv. Norbert podal opět nový důkaz své nezvratné pokory, povolav k sobě na celém těle trnouchého vrátného, a potěšil jej řka s libým úsměvem: „Neboj se ničeho, milý bratře, ani se přede mnou neukrývej; neboť lépe jsi mne poznal a pronikavějším okem prohledl, nežli oni, kteří mne přinutili k tak vysoké důstojnosti, které já chudý a ubohý nikterak hoden nejsem.“

Po osmi dnech byl Norbert v chrámě Magdeburském od Odon, biskupa Naumburského, slavnostním způsobem konsekrován, při čemž oba již nahoře udaní biskupové Halberstadtský a Braniborský přísluhovali. Po odzpíváném Te Deum poprvé žehnal nový pastýř novému stádu svému. V krátkém čase na to došlo i potvrzení jeho co arcibiskupa Magdeburského od stolice apoštolské.

Nebude nepřiměřené, pak-li se poohledneme, v jakých poměrech dosedl sv. Norbert na stolec arcibiskupský v Magdeburku. Duchovenstvo tou dobou dvojitě utrpělo zkrácení; ztratilo totiž mnoho na svém majetku pozbytím jistých práv, ku př. práva dědičného; a kleslo také pro svůj pokažený mrav ve veřejné vážnosti. Nevyhnutelným následkem toho bylo, že i důstojnost biskupská na vážnosti ztratila, a že na církevní hodnostáře a jich práva od nepřátel církevních hojně činěny nájezdy. Ani se jindy biskupové v takových případech obracovali k císařům, žádajíce a obdržujíce ochrany a zadostučinění, byli tou dobou i tohoto útočiště zbaveni; neboť císařská moc byla také poněkud ohrožena, a císařové raději se přidržovali věrných svých měst a rytířů, a často služby jejich poskytováním statků církevních odměňovali.

Porušenost mravů mezi duchovenstvem také neblahý svůj vliv měla při volbách kapitolních představených; a nezřídka se stávalo, že zcela nekanonických užito prostředků a že i lest často hrála svou roli; ano stávalo se i, že jisté podmínky předpisovány oněm, kteří na důstojnosti církevní volbou povýšení býti měli, neb že i císařové vůlí a vlivem svým tlak na svobodné volby působili.

XI.

V této své vysoké církevní hodnosti nyní postaven jsa, nepřestal sv. Norbert ale ve své dřívější pokoře, čistotě mravů a chudobě. Nikdy jej nebylo viděti v rouchu skvostném, obklíčeného nábytkem drahým, nýbrž tím samým jednoduchým řeholním oděvem jako dříve a prostou klášterní stravou spokojil se i nyní. Ačkoliv moci svého úřadu se

světem více se stykati musil, než dříve, neupouštěl přece nikdy od svého přísného řeholního života. Za hlavní úlohu svou na počátku svého úřadování považoval, aby všechny statky a jmění chrámu svého, které buď nespravedlivostí buď nedbalostí předchůdců jeho velké pohromy utrpěly, ano částečně i v ruce světských knížat právem i neprávem se dostaly, opět získal a k oněm účelům blahodárným obrátil, k jakým původně určeny jsou, a nehrozil se světec náš při vykonávání této nesnadné úlohy ani neústupnosti bezprávních majetníků, ani jejich záští, ani potupy, jakéž se mu přecasto dostávalo, ani nebezpečnosti života, do něhož nezřídka přicházel; nýbrž pevně a neohroženě kráčel právní a spravedlivou cestou svou, až cíle svého dosáhl, obíraje si za příklad milého Spasitele samého, jenž bezohledně prodavače a překupníky z chrámu vyháněl. Kde všechny mírné prostředky, všechny prosby a důvody s výsledkem žádaným se nepotkávaly, tu pohrozil svatý Norbert i hněvem Božím. Příkladem jest nám jeden šlechtic, jenž jisté kostelní příjmy bezprávně sobě ponechával, aniž by na náhradu pomyslíl. Sv. Norbert se vši vlídností a mírností jej na tuto nespravedlivost upozornil a zároveň navrácení statku církevního žádal. Když pak šlechtic ten urputně všeho odepřel, pohrozil mu Norbert, že do roka bude skládati o tomto nespravedlivém majetku účty před soudnou stolicí Boží. A v skutku, proroctví to vyplnilo se doslovně; ještě nebyl rok uplynul, an šlechtic od nepřátel svých jat a utracen jest. Touto jeho neunavenou snahou o statek Kristův stalo se, že chrámu svému během několika let získal více než dvanáct set jiter orní půdy, jež dílem chrámu tomu jeho přičiněním opět navráceny, dílem k účelům církevním znova darovány jsou.

Stejná byla jeho péče o ozdobu chrámovou, o služby Boží, o všechny jemu podřízené osoby duchovní i světské, a pečoval o ně co pravý pastýř o své stádo. Kázáním, napomináním, dobrým svým příkladem, vroucí modlitbou, usiloval všemožně o to, aby žádná jemu svěřená duše neupadla v osidla ďábelská a nebyla utracena na věky. Taktéž i mravy u osob církevních, tehdejší doby dosti porušené, opět napravoval, zvláště k tomu hledě, aby pannenská čistota, jež kněze přede-

vším zdobí, co nejpřísněji se zachovávala, a všechny sobě podřízené duchovní osoby k zdrženlivosti napomínal slovy apoštolskými: „aby ve všem dávali příklad v skutcích dobrých, aby sami jevíli se co praví služebníci Páně, ve vši trpělivosti, ve zdravé vědě, v čistotě mravů, v pannenství, v nelíčené lásce atd.“ Zvláště napomínal k cnotnému životu duchovní své proto, poněvadž kněz špatně žijící nejen utrácí sebe, nýbrž vrhá svým nešťastným příkladem i mnoho jiných v neštěstí. Kde otcovská laskavost nevystačovala, měl Norbert tu největší přísnost po ruce, a bez ohledu osoby nenapravitelné z duchovního a kněžského stavu vylučoval. Vyžadoval od představených, aby všem dobrým předcházeli příkladem, od podřízených pak, aby dobrého toho příkladu následovali. A v tomto bedlivém opatrování svých svěřených setrval horlivý tento muž Boží až do posledního dechu svého.

Jedné obavy však sv. Norbert se nemohl sprostiti; byla to obava, aby mladá jeho rodina v Premonstrátě za jeho tak dlouhého nebytí v klášteře, neboť uplynula již celá dvě leta, nepřišla na scestí a neodchýlila se od zákona Božského a od regule, na niž přísahu byla složila. Pročež povolal k sobě neprodleně několik z přednějších bratří chrámu Premonstrátského, počal se s nimi raditi, co by nyní činiti bylo, a zdali všickni s nezvratnou vytrvalostí přísný život klášterní dále vésti odhodláni jsou. Tak činiti byl totiž obyčej Norbertův, pakli se jednalo o vyřízení věcí důležitých, že nejprvé na vroucích modlitbách trvaje Boha o radu se tázal, pak že i mínění jednotlivých bratří svých rád vyslýchával, aby nepřišel do podezření, jakoby něco buď o své vůli, buď nepředloženě vykonal. Když pak seznal sv. Norbert neoblomnou věrnost všech k svatě reguli a slibům od nich složeným, když viděl, jak horoucně sobě přejí, aby i na dále v krásném a bohubíém tomto svazku klášterním žítí směli, tu zachvělo se radostí otcovské srdce jeho, a propustil bratry své, jen několik zanechav při sobě, opět do kláštera jejich, uděliv jim plnomocenství, aby svobodně sobě zvolili představeného, jenž by je na dále vedl na cestě k dokonalosti, a jemu pak výsledek volby bez prodlení oznámili. Jedním hlasem ode všech bratří zvolen Hugo, tento první soudruh sv. Norberta a ne-

rozlučný jeho průvodce, jenž viděl první zárodek řádu premonstrátského klásti Bohem skrze ruku Norbertovu.

Sv. Norbert, jenž o výsledku volby věděl, nechtěl na počátku Hugonovi, jehož u sebe v Magdeburku choval, o jeho povýšení zvěst dáti; ale Bůh sám to učinil zjevením, jehož se Hugonovi co nejmilostivěji dostalo. V ustanovený den svolal sv. Norbert bratry a pravil k Hugonovi: „Ty jsi svobodnou volbou bratří mým nástupcem v domě chudoby naší.“ Načež Hugo: „Tobě a především Bohu poslušnosti prokázati dlužno! Půjdu tedy, poněvadž to vůle tvá!“ Na to udělil sv. Norbert novozvolenci požehnání řka: „Jdi jen důvěrně, bratře, neboť ruka Páně s tebou bude až do skonání!“

A nařídil pak sv. patriarcha, aby všichni opatové a představení jednotlivých chrámů a klášterů premonstrátských, kterých buďto již stává, aneb které teprva po jeho smrti povstanou, každoročně v den sv. Dionysia v Premonstrátě, jakoby u zřídla, u kořene řádu svého ku generální kapitole se shromáždili, a zde všechny důležitější věci řádu svorně vyřizovali. Co důkaz toho, jak rychle nový řád Norbertův se zmáhal, budiž podotknuto, že první rok šest, druhý rok devět, třetí rok dvanáct, a čtvrtý rok již osmnáct opatů rozličných klášterů ku generální kapitole se sešlo.

Na to propustil Norbert Hugona, dav mu za průvodce dva bratry, Richarda totiž a Waltmanna, kteréž oba pak Hugo z rozkazu Norbertova opaty učinil, a sice Richarda ve Floreffii a Waltmanna při chrámu sv. Michala v Antverpách.

XII.

Když byl sv. Norbert takto nejdůležitější věci svého řádu upravil, oddal se opět co nejrozhodněji a co nejhorlivěji vykonávání úřadu svého arcipastýřského. Zvláště pak hleděl k tomu, aby duchovenstvo jemu podřízené, kteréž jej v dosahování vytknutého cíle jakož i v péči o svěřené mu duše podporovati mělo, samo životem čistým, příkladným a spravedlivým se vyznačovalo; pročež také duchovní osoby, které těmto požadavkům zadost činily, a život svého stavu hodný

vedly, vždy vyznamenával a pln laskavosti s nimi zacházel, kdežto nespravedlivých a nehodných nenáviděl a v jich napomínání neustával, až se mu podařilo, je opět na pravou cestu přivést.

Tato jeho snaha přinutila jej mezi jiným k následujícímu rozhodnému kroku. Při chrámě kollegiálním Panny Marie Magdeburské, který se nacházel blíže paláce arcibiskupského, byl tehdáž sbor duchovních, jejichž život nicméně než vzorným nazvati se mohl; pročež i také neprodléval Norbert jich napomínati ano i přísněji s nimi nakládati. Když pak viděl, že všechna jeho snaha marná, že od zhýřilých těchto duchovních žádného dobrého ovoce očekávati nelze, neváhal sv. arcipastýř děle, a odstraniv celý tento sbor od chrámu svého, a nechav jednotlivcům po vůli, aby se se svými přijmy usadili, kdeby se jim líbilo, uvedl r. 1129. při nadzminěném chrámu bratry řádu svého premonstrátského, což se stalo nejenom z rozkazu krále Lothara, nýbrž i souhlasem kanovníkův hlavního chrámu, jimž totiž patronát nad chrámem Panny Marie náležel. Ustanovil pak sv. Norbert, aby bratří jeho i budoucně a na vždy při tomto chrámu služby Boží konali, a učinil svého druhého nerozlučného průvodce Evermoda jejich prvním proboštem.

Tímto rázným počínáním sobě rozhoršili se mnozí nemálo, jmenovitě Sasíci; ano i Magdebursťi počali horliti proti Norbertovi, a záští a nenávistí puzeni zosnovali osidla, v nichž by muže svatého málem byli utratili. Právě byl svatý týden, a horlivý arcipastýř neunaveně vyslýchal hříšníky ve zpovědnici, uděluje jim rozhřešení hříchů jejich a spasitelné pokání. I bylo to na zelený čtvrtek, když světec náš právě opět horlivě svému zpovědnickému úřadu se byl oddal. Tu blížil se v rouchu kajícím muž ke zpovědnici, jakoby i on hříchů svých vyznávatí chtěl. Norbert však, jakýmsi vnuknutím Božím napomenut, nedopustil zakuklenci dále kročiti, nýbrž zvolal: „Neopovažuj se dále přistoupiti,“ osvobozen od krutého zavraždění. Neboť jak mile zakuklenec tento jat a svého kajícího roucha sproštěn jest, shledána u něho zkázuhrozící dýka, a on sám se projevil co pronajatý vrah, jemuž za úlohu učiněno, aby sv. arcipastýře utratil. Norbert vida, že tato

osidla mu kladena od nepřátel jeho, ano i od zdánlivých přátel, jichž nejednou co rádců užíval, a v jejichž čele sám arcijáhen stál, jak se mnozí domnívají, okázal se nicméně opět co pravý následovník Kristův, a obrátiv se k shromážděným, kteří plni obavy, plni udivení jej obkličovali, vidouce patrně ruku Páně jej chránící, promluvil k nim řka: „Moji drazí, proč se divíte, že úblavní nepřítel, Kristův se osměluje ruky své vztahovati proti věrným údům jeho? Vždyť se neoslýchal v posvátné této noci chtíti i utratiti Krista samého! Jak šťastným by se ostatně považovati měl onen, jemuž té milosti dopřáno, aby v tétěz posvátné noci od nepřátel či od přátel vlastních zrazen a utracen byl. Tento jest den, v němž se zoufajícím milosrdenství, hříšníkům odpuštění, mrtvým život uděluje. Hodno, abychom právě my tohoto dne následovali Spasitele svého, jenž káže: „Čiňte dobře těm, kteří vás nenávidí, modlete se za ty, kteří vás tupí a pronásledují.“ Neboť když Kristu spíláno, nespílal opět, když mučen, nehrozil.“ Po těch slovech kázal Norbert, aby nebezpečného člověka ve vazbě ponechali, ne sice k vůli trestu, nýbrž spíše proto, aby seznal původce tak hanebného jednání proti osobě své.

Než tento pád není jediný, že Norbertu pro jeho nevyrovnanou horlivost nebezpečnost života hrozilo. Jedné noci totiž, když sv. Norbert do kůru spěchal, přepadl jej bídný jakýsi duchovní zákeřnickým způsobem, chtěje jej zavraždit, ale dopuštěním Božím ranil jiného, Norbert sám zůstal bez pohromy. Když na to ostatní duchovní ukrutníka toho utíkajícího pronásledovati počali, zakázal jim to sv. Norbert řka: „Nechte jej utíkat, aniž zlé zlým splácejte; učinil co mohl, a pokud Bůh dopustil; oni pak, kteří jej vyslali, nespí, aniž se upokojí, dokud zášť svou nebyli nasýtiti.“

Vidouce nepřátelé Norbertovi, že soukromá jemu kladená osidla k cíli nevedla, usnesli se na jiném, aby muže svatého přec utratili. Rozjítřili a pobouřili totiž lid Magdeburský proti Norbertovi tak, že to přišlo až k veřejné vzpouře. Když totiž sv. Norbert, obklíčen jsa dvěma spolubiskupy, Godebaldem Mišenským a Anselmem Havelberským a velkým sborem duchovních, tu noc po sv. Petru a Pavlu obřad smí-

ření chrámu arcibiskupského, neřestí poskvrněného, vykonával, přepaden náhle od rozlíceného zástupu s vytasenou zbraní v rukou, volajícího a vinícího jej, jakoby se vším pokladem chrámovým na útěk se dáti obmyslel. Ano byli mnozí, kteří mínili, žeby Norbert již zavražděn byl a počali jednoho z družiny jeho ukrutně trýzniti. V tom vstoupil Norbert odhodlaně, oděn jsa ještě rouchy biskupskými, pohrdaje nebezpečenstvím smrti, mezi rozlícený zástup, řka: „Jednoho člověka hledáte, ejhle, tu jsem, jehož hledáte! Těch ostatních ale ušetřte, ježto vám ničeho zlého neučinili.“ Vznešeným tímto pohledem, rázným tímto slovem zůstali všichni jakoby bez vlády; i dotkla se ruka Páně srdcí jejich zatvrzelých, a proměnivše se ze krvožiznivých lvů v krotké beránky, vrhli se před svatým arcipastýřem na kolena svá a o milost a odpuštění prosili, jehož se jim také v plné míře dostalo. Onea padouch však, jenž již jednoho z družiny Norbertovy byl poranil, obrátil se v ďábelské své rozlícenosti, máchaje svým ještě krví zbroceným mečem k Norbertovi, zamýšleje jej zavraždit; ale Bůh tomu jinak chtěl. Každá rána proti světci vedená minula se, a jen biskupská jeho mitra krví meče poněkud poskvrněna jest. I bylo by se domnívati, že nepřátelé Norbertovi, vidouce nyní tak patrně mocnou ruku Páně jej chránící, od svého pronásledování ustanou a k Bohu se obrátí; ale bohužel, moc ďábelská byla v srdcích jejich tuze rozbujnělá, aby nebyli se ještě jednou pokusili o provedení hanebného úmyslu svého. Počali opět na novo spiknutí své, přemlouvajíce sami sebe, žeby první nepodaření jejich záměru pouze tomu se přičítati musilo, že byli jakousi čarovnou mocností omámeni, a ustanovili den, v nějž by Norberta zavraždili. K tomuto hanebnému záměru zapřisáhli se vespolek a ruce sobě podali. A aby hněv jejich tím více se roznítil, rozjařili se hojným požitím vína; a když nastal umluvený den, naplněno celé město hrozným hřmotem a hlomozem. Sv. Norbert dozvěděv se o tomto novém jejich podniku a žeby bratry jeho od chrámu Panny Marie vyhnati chtěli, těšil družinu svou, napomínaje ji k pevné důvěře v Boha.

Výstupy však stávaly se vždy hrozivější, výbuchy vždy strašnější a podrážděnost lidu sroceného počala již překročo-

vati všechny meze. Ačkoliv Norbert i vůči tohoto nového nebezpečení neohroženě zůstatí chtěl, neopouštěje věrných svých, přece z vůle Boží, a na radu těch nejmocnějších knížat zemských, jeho pravých přátel, svolil k tomu, že se zuřivcům vyhne, aby takto snad větší zlo zamezil. I odebral se do blízkého kláštera benediktinského sv. Jana, a odtud do hradu Halle čili Geveckenstein. Když ale tento proti všemu očekávání uzavřený a nepřátely obsazený našel, tu viděl se opuštěna, cizincem ve vlastní diecési své, nemaje ani místa, kdeby hlavy své uložil, a zcela se na milost Boží oddav, vstoupil do blízkého chrámu kanovníků řeholních v Petersberku, kdež se těm nejvroucnějším modlitbám oddal a hojně prolévaje slzy, sebe i celou duchovní svou rodinu jakož i vyvinutí se věci úplně Bohu odporučil. A hle, jako vždy i nyní vyslechl Bůh modlitbu spravedlivého. Neboť jakoby zázrakem obrátily se mysle všech jeho protivníků, všichni počali pykati zlých svých úmyslů, prosili za odpuštění a smazání neslýchaných vin svých, slibovali úplné náhrady za všechny škody jejich zbesilostí způsobené a stali se z těch nejurputnějších nepřátel těmi nejrozhodnějšími příznivci a ochránci Norbertovými. Navrátil se opět do sídla svého, měl nyní Norbert to srdečné potěšení, že viděl jak blahodárně mír, svornost a pokoj, jejichž naruživým milovníkem sám byl, své něžné perutě nad celou, před krátkem ještě tak rozkácenou obcí rozpínati počínají a děkuje na kolenou Bohu svému, prosil jej i o další ochranu své duchovní rodiny.

XIII.

Jak nyní patrně, byl sv. Norbert po první tři leta svého biskupského úřadu velmi trpkými zkouškami od Boha navštívován, v nichž ale ve všech se osvědčil co pravý sluha Boží, nesešel ani krokem s dráhy spravedlnosti, neztratil ani okamžikem důvěry v onoho, jenž nás nejenom zkouší, nýbrž nám i milosti uděluje, abychom ve zkoušce obstáli. Za to ale uplynulo ostatních pět let, jakých mu v tomto vznešeném úřadě prožiti ještě popřáno, v úplném klidu a míru, ku nepřehlednému prospěchu svěžených jemu duší; neboť pověst

o jeho pevnosti v dobrém, o jeho nezkalené ctnosti, o jeho velké svatosti takové nabyla rozsáhlosti, že se všech stran se k němu hrnul lid, jakoby k nějakému občerstvujícímu prameni, aby v tísních svých útěchy, v nesnázích pak rady od znamenitého onoho světce nabyl. A dostal sv. Norbert úloze své a požadavkům naň činěným v plné míře; dobré tou největší laskavostí zahrnoval, rozkolníky a škůdce svaté církve potlačoval, chudé, sirotky a vdovy zvláštní láskou ochraňoval a štědře podporoval. Všemi těmito zářícími ctnostmi sobě srdce svých svěřených nad míru naklonil, zvláště pak požíval velké lásky a vážnosti u velmožů a knížat říšských, mezi nimiž Lothar, vévoda Saský a král Římský, prvního zaujímal místa a Norberta si tak oblíbil, že jej nejenom rádcem svým a kancléřem učinil, nýbrž i každodenně z rukou jeho velebnou Svátost přijímal a na radu a přimluvu jeho mnoho nejen pro říši nýbrž hlavně i pro svatou církev důležitých věcí podnikal.

Již na počátku svého obrácení se zahořel sv. Norbert mocnou touhou, aby národům posud nevzdělaným a ve tmách pohanství se nacházejícím, zvláště pak Slovanům, na březích moře baltického obývajícím a odtud Pomořany nazvaným, víru Kristovu zvěstoval. Nyní v tak vysoké důstojnosti postaven jsa, použil svědomitě všech sobě se naskytujících příležitostí a prostředků, aby této své dávné, bohužel však ještě nevyplněné touze zadost učinil. Jelikož sám osobně nemohl, vázán jsa četnými a nezbytnými povinnostmi svými, vyslal k tomuto vznešenému úřadu Vicelina, muže svatostí a ctností znamenitého, jehož dříve na kněze byl posvětil, přidruživ k němu několik učených a zbožných bratří řádu svého. A výsledek této svaté missie byl skvělý; neboť příkladem, učeností a zázraky mužů těchto přemnoží ve víře vážaví upevnění, přemnoží z nevěry své ku Kristu a jeho svaté církvi obrácení a více klášterů řádu premonstrátského založeno. Ano i své Sasy a Branibory, ve víře již poněkud ochablé, tímtež způsobem sv. Norbert pevněji s Kristem a církví jeho spojil, zřídív zde a tam mezi nimi kláštery a osadiv je bratry svými. Tak nabyl řád premonstrátský opět nové posily, a mnoho osob, i těm nejvznešenějším kruhům přináležejících, obracovalo se

k Bohu, odříkávalo se světa a věnovalo veškeren majetek svůj církvi a duševnímu blahu člověčenstva.

Zatím byl papež Honorius II. zemřel, a na jeho místo právně a zákonitě zvolen jest kardinál Řehoř, jenž sobě jméno vyvolil Innocenc II. r. 1130. Tento nově zvolený papež však sídla svého v Římě dosáti nemohl, jelikož se v Římě vetřel sice chytrý, ale velmi světsky smýšlející Petr Leonis co protipapež pod jménem Anaklet II. Bylť Petr Leonis syu křtěného žida a dosáhl dílem bohatstvím a vysokým postavením svého otce, dílem svou nevědění vzdělaností takové přízně, že i do sboru kardinálského přijat. Nyní byla jeho jediná touha po tíře papežské; a vskutku stal se i svými vědomostmi i svým bohatstvím, jehož plnýma rukama k dosažení svého cíle rozhazoval, vyhlášeným miláčkem Římanů. V Římě povstalo vzbouření, se všech stran hrnuly se zástupy přívrženců Anakletových. Zbrojenci jejich zmocnili se chrámu sv. Petrského; i chrám S. Maria Maggiore a většina ostatních chrámů Římských padla v ruce jejich. Přívrženci papeže Innocencia byli pronásledováni a domy jejich lehalý popelem. V trapných těchto tísních nalezl papež Innocenc útočiště v pevném hradu hrabat Frangipani; ale i sem se řítily davy protivníků, a jen zázrakem ušel Innocenc nebezpečství sobě hrožícímu a vazbě nepřátelské. Na lehkém člunku dostal se do Ostie a odtud do Pisy a pak do Janova, kde však dlouho nepobyl, nýbrž uposlechnuv snažných proseb sv. Bernarda z Clairveaux utekl se do Francie, toho tak častého útočiště Římských papežů. Od krále Franckého Ludvíka Tlustého s tou největší uctivostí přivítán, oznámil papež Innocenc II. sněm církevní nejdřív do Clairmontu, pak do Remeše, v kterémž posledním městě také během října r. 1131. se zasedalo a Innocenc ode všech biskupů a hodnostářů církevních z Francie, Německa a rozličných jiných národů slavně za pravého papeže uznán, Petr Leonis pak do kletby dán. Tomuto sněmu v Remeši byl také přítomen co zástupce císaře Lothara sv. Norbert a hájil zde neohroženě a výmluvně práva veškeré církve; neopominul však pečovati i o svou církev Magdeburskou a svůj řád a zjednal nejen nové potvrzení starých práv, výsad a majetku svého chrámu a svého řádu, nýbrž vymohl i jiná

práva a plnomocnosti, mezi jiným zvláště to, že mu povoleno, uvésti kanovníky řehole své premonstrátské i do arcibiskupského chrámu v Magdeburku, k čemuž později i kapitola katedrální svolila.

Po skončeném sněmu Remešském odebral se papež Innocenc II. do Laonu a obětovav zde v katedrálním chrámě Panny Marie na neděli květnou mši sv., učinil totéž i následující dva dny a sice v pondělí v klášteře sv. Vincencia, a v úterý v chrámě sv. Martina Laonského. Na to schválil papež řád premonstrátský, pod vedením arcibiskupa Norberta a Hugona opata v Premonstrátě stojící, a velice jej doporučil, přijal jej pod ochranu sv. Petra a stolice apoštolské; což vše veřejnou listinou potvrzeno jest. Sv. Norbert vrátil se pak do své arcidiecése, kdež ode všech s tím největším jástem uvítán jest.

Zatím umínil sobě Římský král Lothar, že vypraví ve spojení s křesťanskými knížaty a velmoži, s arcibiskupy, biskupy a ostatními hodnostáři církevními tažení do Itálie, aby rozkolnictví Petra Leonise přítrž učinil a pravého papeže Innocencia II. na stolec sv. Petra uvedl. K tomuto posvátnému tažení vyvolil sobě Lothar za průvodce sv. Norberta, o němž věděl, že jeho svatost, nevinnost a výmluvnost jemu mocnější budou záštitou, nežli to nejvybranější vojsko. Přišel sv. Norbert v družině Lotharově přes Augsburg do Kostnice, záhy se odebral, jak jeho obyčejem bylo, do chrámu, vrhl se na kolena a o mír a pokoj prositi se jal řka: „Pokoj budiž domu tomu a všem obývajícím v něm!“ Po skončené modlitbě vyšel smuten z chrámu a obrátiv se k svému jáhenovi pravil: „Prosil jsem Boha o mír a pokoj, ale nebyl jsem vyslyšen. Strašná vzpoura za krátko vypukne a velkou ránu zasadí lidu tomu. Pročež opatruj bedlivě všechny věci, které tvé ochraně svěřeny jsou.“ A vskutku, již druhého dne povstala krvavá bouře mezi lidem a králem, v níž mnoho obyvatelů toho města zabito jest, a jen velkou tíží králem pokoj opět zjednan. Na to táhl Lothar se svou družinou do Itálie, uvítal papeže Innocencia v Pise, a přišed s ním do Říma a vypudiv protipapeže Petra, uvázal jej co pravého a zákoni-tého papeže v stolec jeho Lateranský; načež slavnostním

obřadem udělen Lotharovi název Augustus, a sv. Norbert jmenován primasem Německa.

Nebyl však sv. Norbert prvním primasem a patriarchou říše; neboť tuto vznešenou hodnost a toto svrchované dozorství nad všemi ostatními biskupstvími udělil již zakladatel stolice Magdeburské císař Otto I. na radu a v souhlasu s papežem a sněmem, v Ravenně tehdy slaveném, arcipastýři Magdeburskému, jak vše z listiny papeže Benedikta VI. k německým arcibiskupům r. 973. dané, patrno, v níž Albert, chrámu metropolitního v Magdeburku první arcibiskup, Patriarchou německým se nazývá. Byl tedy stolec arcibiskupský v Magdeburku přede všemi arcibiskupstvími v Německu, jakož byla: Mohuč, Kolín, Trier, Solnohrad, Bremy a Riga, již dávno před tím co první považován, a arcipastýř jeho co patriarcha německý ctěn.

XIV.

Nedlouho však po tom, když se byl sv. Norbert z Lotharem z Italie vrátil, upadl v Magdeburku do těžké nemoci, kteráž trvala úplně čtyry měsíce. Tělesně sice sešlý a všech svých sil pro přísný dřívější kající život svůj zbaven, jarých však smyslů a pln zásluh a ducha svatého, svolal bratry své, a jim z celého srdce žehnaje a modlitbám jich se odporoučeje dokončil znamenitý světec ten pozemskou pouť svou, skonav svatě jak byl živ, sladké jméno „Ježíš“ na bledých rtech svých, dne 6. června ve středu po sv. Duchu r. 1134. v 52. roce věku a v 8. biskupského svého úřadování.

Bol a hořekování o miléného arcipastýře rozlehaly se ve všech ulicích města, dnem i nocí hrnuly se davy lidu do chrámu, kde tělesné pozůstatky sv. Norberta v úplném rouchu arcibiskupském vystaveny byly. Ještě držel v pravici své pastýřskou berlu, kterou po celá leta tak věrně byl vládl, a levice jeho spočívala na prsou, kde ondy jeho láskyplné srdce tak vroucně pro všechny bylo tlouklo. Nesčíslné množství světél ozařovalo budovu chrámovou, a dva kněží klečeli střídavě u rakve zesnulého světce. Aby však každému umožněno bylo, ještě jednou vybledlou svatou tvář svého miléného

otce spatřiti, prvé než tělo jeho na věčný odpočinek uloženo bude, byla rakev do všech kostelů nešena a zůstala v každém po celý den. Tak ctěn, tak veleben nyní sv. otec náš, ondy tak trpce pronásledovaný.

Povstala nyní rozepře mezi kanovníky chrámu metropolitního a mezi kanovníky premonstrátskými při chrámě Panny Marie Magdeburské stranu svatých pozůstatků arcipastýře jejich, a kdeby k věčnému pokoji uloženy býti měly. Jelikož ale obě strany nároky na ně činily a si je osvojovaly, a naděje nebylo, žeby rozepře brzy vyřízena byla, celá tato záležitost přednesena císaři k rozhodnutí. Tento přiřknul tělo sv. Norberta bratřím u Panny Marie Magdeburské, zvláště tím rozhodnutí svému důrazu dodav, že to bylo vlastní poslední vůlí zesnulého v Pánu světce, aby v chrámu Panny Marie uložen byl. I na mrtvém těle ukázal Bůh milost svou, kterou sv. Norberta vždy tak byl zahrnoval, tím, že mrtvola, ač k vyřízení rozepře celých devět dní uplynulo, a ač ta největší vedra letní panovala, ani v tom nejmenším nezapáchala aneb nějaké pískvrny ukazovala. Pochováno konečně slavnostním způsobem svaté tělo nejprvé uprostřed kostela Panny Marie, v čele kůru zrovna před oltářem sv. kříže. Po několika letech pak tělo toto, ještě dosti neporušené, vyňato a do jiné hrobky a sice v kůru samém a před oltářem již jmenovaným pod bílým mramorem pohodlně v tétéž poloze uloženo jest, aby totiž bratří tohoto znamenitého a svatého otce a patriarchu svého vždy na mysli a paměti měli. Kámen pak ozdoben zlatým nápisem v jazyku latinském, jenž po česku takto zní:

„Norbert, z milosti Boží svatého chrámu Magdeburského biskup, řádu premonstrátského zakladatel, a tohoto kláštera původce, pod tímto mramorem spočívá. Zemřel leta Páně 1134. dne 6. června.“

Nástupcem sv. Norberta v arcibiskupství Magdeburském stal se Konrád, hrabě z Querfurtu, v Premonstrátě pak, jak již povědomo, celému řádu předsedal Hugo.

Vypravuje se, že i při smrti i po ní světec náš často se jednotlivým bratřím svým zjevoval, mezi jiným i zamilovanému svému Hugonovi, vyjeviv mu slávu, v jakouž jej uvedl Bůh. — Smrt sv. Norberta jakož i vznešený život jeho hojnými svědectvími od těch nejznamenitějších mužů souvěkých oslaven jest. Jmenujeme jenom sv. Bernarda, opata v Clairveaux, jenž častěji ve svých listech k rozličným osobám řízených, se vši úctou a chválou se zmiňuje o sv. Norbertu; taktéž ctihodný Petr, opat v Clugny, ve svých listech; spisovatel kroniky chrámu Laonského; Jakub, biskup Akonský v Syrii; Humbert, generál řádu kazatelského; sv. Antonín; Vincenc z Belovaku; Jakub de Guisia ve své kronice; Trithemius taktéž ve své kronice; Petr Morigeus ve své historii o původu řádů; Baronius ve svých letopisech a m. j.

Sv. Norbert sám oplýval znamenitou učeností a vědomostí písem svatých, sám mnoho knih písma sv. vyložil, kteréž rukopisy se někdy nacházely v knihovně kláštera Kappenberského, a mnoho důležitých spisů zanechal. Jmenovitě sepsal o svých zjeveních a viděních v Kolíně a jinde knihy tři; řeči k lidu o smrti svatých; ¹⁾ psal dále obšírně a velmi učeně o krátkosti a nestálosti života lidského; o nejsladším jhu Kristově; o opravě života a kázně řeholní; a znamenité dílo, v němž hájí papeže Innocencia II. proti vetřelci Petru Leonisovi. Všecka díla tato však bohužel zhoubami válečnými na zmar přišla, a zachována ze všech jeho četných děl pouze jen jedna řeč, která se až podnes ve všech posud stávajících klášterích premonstrátských při stole předčítá.

Aby však památka tak znamenitého o církev a o křesťanské duše tak velice zaslouženého muže veřejnou poctou a ve jmenu celé sv. církve se slavila, prohlásil papež Innocenc III. Norberta za svatého, nařídív, aby památka jeho v celé církvi slavena byla; a teprv papež Řehoř XIV. ustanovil veřejnou listinou na prosbu generála premonstrátského

---

¹⁾ Tak dosvědčuje Vilém Eisengrenius ve svém katalogu svědků pravoslavné církve.

Jana Despruetis r. 1582. co slavnostní den sv. Norberta 6. červen, jakožto den úmrtí jeho. Papež Kliment VIII. jakož i Pavel V. svátek sv. Norberta hojnými obdařili odpustky, a poslednější ustanovil, aby, kdyby svátek sv. Norberta na jiný den přenešen býti musil, i odpustky na tento den přenešeny býti mohly. Později však usnesením se všech představených řádu premonstrátského ustanoven co hlavní slavnostní den sv. Norberta 11. červenec, tak zvaná „Solemnitas S. Patris Norberti“, kdežto 6. června pouze upomínka na jeho úmrtí konati se měla. Usnešení toto potvrzeno od papeže Urbana VIII. zvláštní listinou ze dne 14. dubna 1625.

Přenešení ostatků sv. Norberta

z Magdeburku do Prahy.

I.

Jak již v životopisu povědíno, bylo tělo sv. Norberta rozhodnutím krále a císaře Lothara, jakož i dle poslední vůle sv. patriarchy samého, uloženo v chrámě premonstrátském Panny Marie v Magdeburku, a sice před oltářem sv. Kříže uprostřed kostela. Nezůstaly však sv. ostatky Norbertovy, jak taktéž již podotknuto, v první své hrobce před oltářem jmenovaným, nýbrž byly od zbožných bratří při chrámu Panny Marie, kteří nepřítomnost tak znamenitého a svatého otce velmi bolestně pocítovali, přenešeny do nové hrobky v čele kůru, aby jeho totiž pořád před očima míti mohli, a památku na svého nezapomenutelného otce nikdy z mysli své nevypouštěli. I bylo tělo sv. Norberta v nové této hrobce tak uloženo, že nohama obráceno ke kůru a hlavou a prsama ležící pod oltářem sv. kříže, tak totiž že nekrvá oběť mše sv. se vždy konala zcela a přísně jako v dobách apoštolských nad hrobem světce toho. A toto přenešení z hrobky původní do této nové pod oltářem sv. kříže mohli bychom nazvati prvním přenešením sv. Norberta.

V tomto hrobě pak spočívalo tělo našeho sv. patriarchy úplných 450 let, kdežto premonstráti při chrámu Panny Marie pořád ještě služby Boží vykonávali, a nad hrobem tímto pro ně tak velevýznamným hodinky své kanonické se modlívali. Po dlouhé době této nastal v Německu ale zhoubný převrat; Lutherovo učení nalezalo mnoho přívrženců. Tak zvaná jeho

reformace počala se více a více rozšiřovati i se svými svízeli a zhoubami válečnými. A když učení Lutherovo i do Magdeburku vniklo, a premonstráti r. 1598. svůj kollegiální kostel Panny Marie ztratili, hrozilo vinice Páně, ondy potom svatého Vojtěcha a sv. Norberta a posvátných družin jejich zarosené, zničení, a hrobům svatých našich zneuctění. Tehdáž již pomýšleli představení řádu premonstrátského na to, jak by posvátné pozůstatky patriarchy svého před zneuctěním zachránili, je z rukou protivníků církve svaté vyrvali a opět věřícím k veřejnému uctění navrátili. A že hrobu sv. Norberta nejen zneuctění hrozilo, nýbrž že i na něm spácháno bylo, o tom svědčí i Jan Aldringen, nápotomní císařský komisař při vyzdvižení ostatků sv. Norberta, i Theodor Kesselius, premonstrát Steinfeldský, jenž po nějaký čas při chrámu Panny Marie Magdeburské se byl zdržoval. Vypravují totiž oba, že jeden probošt při chrámě tom, domnívaje se, že Bůh sám ví jakých pokladů nabude, pakli hrob sv. Norberta otevřítí dá, skutečně hrobku otevřítí kázal. Nedošlo však k uskutečnění práce; neboť hned při prvním pokusu neobyčejná vůně vyrazila z udělaného otvoru; dělníci ustrašení práce zanechali, a za tou příčinou i od ostatní práce upuštěno jest, nehodný pak probošt potrestán za svou obmyšlenou svatokrádež a náhlou smrtí uchvácen.

První, kteří se o to zasadili, a kteří první myšlenku o přenešení sv. Norberta pronesli, byli opat a konvent premonstrátského kláštera v Steinfeldu, s jejichž náhledem úplně souhlasil tehdejší generál řádu Jan Despruetis, jak z jedné listiny ze dne 3. dubna 1596. vysvítá, kterou stranu této záležitosti zaslal Dionysiu Feytenovi opatu kláštera premonstrátského u sv. Michala v Antverpách, v němž opata toho snažně žádá, aby získal mužů mocných a zbožných, jichžto pomocí by tělo sv. Norberta, které nyní tak zanedbané a zneuctěné v rukou odpůrců církevních se nachází, vyzdviženo a do Antverp dříve a pak, až by příhodnější nastaly doby, do Premonstrátu, původního tohoto sídla sv. Norberta přenešeno bylo, a původní úcta se mu opět navrátila. Tímto vybídnutím nad míru nadšen věnoval opat Dionysius všech svých sil a prostředků, a nelitoval žádných výloh, jen aby

cíle svého dosáhl, a tělo sv. svého Patriarchy opět oněm navrátil, kteří by mu té úcty prokazovali, jakáž mu přináleží. V stejném smyslu jednali i oba bezprostřední nástupcové jeho Kristian Michaëlius a Matouš Irsselius, jakož i Mikuláš Chamartius, opat kláštera Dobrá Naděje. Pro tuto tak důležitou věc získány i osobnosti jiné, velmocné, které všeho vlivu svého upotřebily, aby dílo počaté se skončilo. Byliť jmenovitě následující: Kurfiřt Saský, kurfiřtové sv. Římské říše Arnošt a Ferdinand, kardinál Bedřich Ittelius, jakož i bl. Jan Lohel, opat kláštera Strahovského, jenž před nedávnem povýšen na arcibiskupský stolec Pražský. Všickni tyto mužové, jakož i ještě přemnozí jiní, neunaveně a svorně pracovali k tomuto ušlechtilému cíli; ale bohužel nadarmo, neboť všechny jejich snahy nepotkávaly se pro tehdejší nepříznivé poměry časové se žádaným výsledkem.

II.

Když se pak v první polovici sedmnáctého věku za panování císaře Ferdinanda II. poměry poněkud příznivějšími byly staly, uchopil se nástupce Lohelův v opatství Strahovském, Kašpar z Questenberka, (jemuž již dříve za panování Rudolfa II. co převoru Strahovskému čestné úlohy se dostalo, aby ostatky sv. Norberta v Magdeburku vyzvedl, což mu však překážkami od protestantů kladenými zabráněno,) r. 1625. opět tohoto tak často počatého, nikdy však neukončeného, nesnadného díla se vši horlivostí, a dobře rozváživ věc celou a s bratry svými se poradiv, odebral se v měsíci listopadu ku dvoru císaře Ferdinanda, jenž tehdejší právě v Šoproně se nacházel, přednesl jemu prosbu a úmysl svůj a prosil císaře snažně, aby v této tak znamenité záležitosti sám svrchovanou svou mocí začátek učinil, že tím svému věrnému království Českému mocného u Boha orodovníka zjedná, řádu premonstrátského jeho milého sv. otce navrátí, sám pro sebe pak u Boha na přímluvu sv. Norberta hojných nabude milostí, a že pro toto znamenité podniknutí požehnáno bude jméno jeho u celého potomstva. Zároveň radil opat, že právě nyní nejlepší se naskytuje příležitost k uskutečnění díla tohoto,

jelikoli i jím, jako v Rusku a Belgicku, na prostředky myslí, jakými by těla svatého Norberta se zmocnili, že jich předejíti slíbno, a žádal o svrchovanou podporu císařovu, přiklád, že sám, aby věcna podvodu neb klamu se předešlo, do Magdeburku na cestu se vydá. Ferdinand II. sám byl věci této velmi nakloněn, a svěřil celou záležitost zvláštním přípisem muži velmi horlivému a zbožnému, jmenem Jan Aldringen, co komisaři, jehož i do Magdeburku odeslal. Taktéž poslal list vévodovi Fridlandskému Albrechtu z Waldsteina, vyjeviv přání, aby Aldringena v úloze jeho podporoval. Ano i senátu Magdeburskému přípis císařský stranu té věci zaslán jest.

Po tak šťastném pořízení navrátil se Questenberg opět na Strahov. Pořídív domácí záležitosti, odebral se sám během měsíce ledna 1626., jak s císařským komisařem umluveno bylo, do Sas, a dorazil přes Lipsko až do Halle, kdež se po osmi dnech komisař sám dostavil a v jeho průvodu hrabě Collalto, předseda císařského soudu vojenského a vrchní maršálek, jenž pro tuto posvátnou záležitost taktéž nad míru zaujat byl, a také i radou i skutkem k podaření podniku toho horlivě přispíval. Nyní počalo vyjednávání především s Magdeburskými kanovníky metropolitního kostela, k nimž taktéž císař Ferdinand zvláštní přípis komisaři byl odevzdal. Jelikož ale ti to pro vzpouru v městě vzniklou do rozličných míst, mezi jiným do Wittenberku se byli rozutekli, obrátil se Aldringen na ně písemně do téhož města a neopomenul užiti všech dovolených prostředků, aby je nakloněnými učinil záležitosti této, vyjeviv jim vůli císařovu, zaslav jim i přípis jeho jich se týkající a vyžádal si místo, kdeby vyjednávání předsevzato býti mohlo. I vyslali k němu dva ze středu svého do Anhaltského města Dessavy, kde se právě zdržoval. Seznavše nyní vůli císařovu, brzy svolovali, brzy zase věc odročovali a zase protahovali, tak že mnoho času zbytečně zmařeno, což opatu Questenberkovi hojně příležitosti ku cvičení se v svaté trpělivosti podávalo. Mezi tím stalo se, že hrabě Jindřich Šlik, nejvyšší velitel dělostřelectva císařského do Dessavy přibyl, (neboť jak známo trvala válka třicetiletá), s nímž konečně Questenberg do Magdeburku po čtyřech dnech se dostal. Bylo to dne 22. února 1626.

Od senátu městského slavně uvítán, vyslovil Šlik přání císařovo, aby totiž bez prodlení vydali ostatky sv. Norberta. Senát slíbil, že, pakli kapitola metropolitní k tomu svolí, i on vůli císařovu vyplníti hotov jest, a počal vyjednávatí s nekatolickou kapitolou při chrámě Panny Marie bydlící, která však opět všelikým způsobem věc protahovati a zdržovati počala. Zatím Questenberk, odebrav se do Assersleбенu a představiv se knížeti, vyslovil svoje díky za hojnou sobě poskytnutou podporu, a rozloučiv se, umínil si z touhy po svých bratřích, od nichž tak dlouho vzdálen byl, navrátiti se do Prahy. To mu však naprosto zrazováno jest, aby jeho odchodem snad v podniku nějaký nemilý převrat se nestal, ješto ti nejmocnější knížata již veřejně i potajmu sv. ostatky úsilovně vyžadovati počali. Zatím kanovníci brzy to brzy ono místo k vyjednávání ustanovovali, až konečně ve schůzi v Torgavě dne 22. března se shodli, aby sv. ostatky vyzdviženy a císaři vydány byly, a aby bylo ustanoveno, jakým způsobem by toto vyzdvižení co nejpohodlněji státi se mohlo. Záhy Aldringen o tom opata Questenberka zpravil.

Nyní počalo vyjednávání se senátem, a opět to byl hrabě Šlik, jenž všemožně naň působil, aby konečně vůle císařova vyplněna byla. Ve snahách jeho jej znamenitě podporoval jeden císařský důstojník, jmenem Pechmann, jenž tehdáž právě v Magdeburku dlel a všemožně se o konečné vyřízení záležitosti této zasazoval, dávaje skoro každodenně zprávu o svém působení i hraběti i opatu Questenberkovi. Když pak hrabě Šlik senátu oznámil, že kanovníci metropolitní již svolení své dali, že nyní i na něm jest, aby svolil, jelikož podmínka, pod kterou svoliti přislíbil, se vyplnila, povoleno konečně sejíti se s opatem, jenž nedaleko Magdeburku se zdržoval. Druhého dne na to přibyl Questenberk opět a sice provázen tajemníkem městským, jenž jemu byl vstříc vyjel, do Magdeburku. Sotva však se počalo v záležitosti té vyjednávatí, jalí se kanovníci zase váhati, zase věc protahovati a nesnadnou činiti, předstírajíce, žeby ještě scházelo souhlasu muže, od něhož prý závisí atd. Byl to administrátor kapitoly a zjevný nepřítel císařův, Kristian Vilém, markrabě Braniborský.

Toto protahování věci nemile dojalo Questenberka, a žádal zmíněného již důstojníka Pechmanna, aby svrchovanou autoritu císařovu proti této nezodpovědné tvrdošijnosti hájil. Pokoření jsouce, poslali několik ze svého středu ku Questenberkovi, slibující, že vyplní žádost jeho, pakli jim u císaře vymůže, by výsady jejich potvrzeny byly, aby byli jisti pro budoucnost, kdyby stranu této záležitosti nějaká rozepře povstati měla a aby, i když sv. ostatky vyzdviženy budou, na své důstojnosti a moci ničeho netratili. Opat přislíbil, že všemožně o vyplnění jejich žádosti u císaře se zasadí. Toho samého dne večer okolo desáté hodiny odebral se tedy opat Questenberk v průvodu několika osob, mezi nimiž Jindřich Mergensen se nacházel, ku klášteru. Přišedše na místo, tu najednou od vojenské stráže, administrátorem chrámu Panny Marie najaté, s tasenou zbraní nepřátelsky přepadeni jsou, a jen noční temnotě co děkovati, že všickni bez pohromy vyvázli a do obydlí Pechmannova se utekli, kde celý případ ten zvěstovali. Tento nad míru rozhořčen drzostí takovou, slíbil, že nezůstane opovázlivost těchto padouchů nepotrestána. Questenberk však dobře rozváživ všechny okolnosti a obávaje se, aby nějaké vzbouření nepovstalo, prosil, aby se celá věc na druhý den odročila, s kteroužto radou i Pechmann souhlasil. Druhého dne zvěstoval senát Questenberkovi i Pechmannovi, poněvadž luze již reptati počínající co věřiti není, že celá věc odevzdána zástupcům lidu, aby o ní hlasovali; načež opat s Pechmannem Magdeburk opustili, zanechavše Jindřicha Mergensena zde, aby jim o výsledku zprávy podával a odebrali se do města Kolbe, kde hrabě Šlik své stanovisko měl. Na cestě chránila je jen branná moc asi sto mužů, že šťastně cíle svého došli.

III.

Zatím v Magdeburku lid zjevně hrozil vzbouřením, jak Mergensen oznamoval, zástupcům lidu zabráněno sejíti se k hlasování, klášter čtyřeceti jezdci obsazen a během noci i hrob sv. Norberta od luzy, domnívající se, žeby velkého našla pokladu, svatokrádežně otevřen, anižby však doň

vniknuto a sv. ostatky nějak porouchány. Druhého dne na to však jezdcové administrátorovi z klášteřa vypuzení a místo toto stráží od senátu ustanovené odevzdáno k tomu účeli, aby každá budoucí pohroma hrobu sv. Norberta se zabránila. Takto dosvědčuje notář Ondřej Rhor ve své veřejné listině.

Questenberk vida, že nyní záležitost ta se vyřídití nedá, nevzdal se sice naděje na podaření se, ale odložil vůči takových překážek celou věc na dobu příhodnější, dobře věda, že Bůh nedopustí, aby sv. ostatky na dále zneuctění vysazeny byly, a odjel den před květnou nedělí, 4. dubna, úmysl maje navrátiti se do Prahy. Téhož dne dorazil do Halle a po třech dnech byl v Lipsku. Mezitím Jindřich Mergensen, dozvědév se o odjezdu opatově a obávaje se, aby tím všecka jeho posavadní namahání k dosažení cíle vytknutého naprosto nebyla zmařena, poslal bez prodlení list komisaři Aldringenovi, ubezpečuje, že vše již nejlépe k vyřízení připraveno, a zapřísahaje ho, aby všemi prostředky opata k návratu pohnouti se vynasnažil, ana by se mysl Magdeburských, kdyby se o jeho odjezdu dozvěděli, lehce zase obrátiti, sv. ostatky snad jinam tajně se dostatí a věc zmařena býti mohla. Aldringen neprodleval ani okamžik a vyslal jednoho šlechtice za Questenberkem, jenž jej nedaleko Chomútova zastihl a velkým namaháním k tomu přemluvil, že se zase vrátil. Navrátiv se však opat shledal tvářnost krajiny celou jinou. Vojska Mannsfeldova byla se zatím položila kolem Magdeburku, obsadivše všecky cesty. I opat i komisař psali senátu, aby konečně se rozhodl, čeho činiti obmyslí. Jelikož ale všecky cesty nepřátely obsazeny byly, dopisy snad ani svého cíle nedošly, aneb došli-li, zase odpověď nemožnou se stávala. Vůči takových překážek vida opat, že pro nynějšek alespoň žádné naděje nekyne a to vědomí maje, že učinil seč byl, odebral se právě na Boží hod velkonoční odpoledne k hraběti Šlikovi a vrátil se pak přes Halle a Drážďany do Doksan, odkud brzy na to v klášteře svém na Strahově ku nemalé radosti svých bratří se dostavil.

V klášteře svém setrval nyní Questenberk úplné tři neděle v kruhu svých bratří, od nichž tak dlouho v tak důležité záležitosti, bohužel však posud marně, vzdálen byl. Již

se chystal opat ku své cestě do Vídně, aby císaře zpravil o pořízení svém v Magdeburku, ana se tu najednou přerádostná zpráva roznesla o znamenitém vítězství císařských a o strašné porážce vojsk Mannsfeldových. Ač zpráva tato každého vlastimila tím největším naplňovala jásotem, musila přece Questenberka a bratry jeho tím více k vroucímu důkuvzdání k Bohu pohnouti, jelikož tím vítězstvím k hrobu sv. Norberta cesta lehčí, cesta jistější prokletěna a naděje, kterou již mnozí tratiti počali, opět oživena jest.

V tomto radostném rozechvění opustil opat Strahov a odešel do Vídně ku dvoru císařovu, kdež co nejvládněji přijat, zprávu dával obšírně o pracném, však marném namáhání svém v Magdeburku a žádal opět o svrchovanou podporu císařovu v této tak bohubíbe záležitosti. A Ferdinandova horlivost v té věci nebyla ochábla, což dokázal hlavně tím, že na novo zaslal listiny záležitosti vyzdvižení sv. těla se týkající nejen komisaři, hraběti Šlikovi a Pechmannovi, nýbrž i senátu Magdeburkému a kapitole metropolitní.

Netrvalo dlouho po návratu opatově z Vídně do Prahy, any již docházely dopisy i od hraběte Šlika i od Aldringena, zvěstující, jak se věc má a čeho se nadíti lze, a vyslovující tužbu po příchodu opatově do Magdeburku, jelikož mysle konečnému vyřízení věci naprosto nakloněny jsou. A v skutku, opat počal zase pomýšleti na novou svou pouť do Magdeburku, kteráž mu nyní tím nutnější se zdála, jelikož Sasy právě teď císařským vojskem obsazeny byly, což nemálo přispívati musilo ku konečnému dosažení cíle žádoucího. Na počátku srpna odjel opat do Doksan, a připojiv si tamějšího probošta Křišpina za průvodce, podstoupil s ním tajně cestu do Sas. Sotva však tam byli dospěli, počali Magdeburští opět nové činiti překážky a věc opět protahovati; neboť roznášela se mezi lidem pověst, že císař jen proto tak rozhodně žádá vydání sv. ostatků, aby se Magdeburku, zbaveného pak ochrany jeho (za kterouž tělo sv. Norberta vydávali), tím lehčeji zmocniti mohl. Vida opat i nyní naději svou sklamanou, odebral se se svým průvodcem Křišpinem opět do Čech, a navrátil se po čtrnácti dnech zase do svého kláštera, anižby prozatím kdo byl zvěděl o této tajné cestě jeho. Obava, žeby podnik

tento snad přece zmařen býti mohl, stala se tím větší, any se roznášely zprávy, že hrob sv. Norberta zatím mocí vypáčen a sv. jeho ostatky odstraněny jsou, čehož již dlouho Questenberg se byl obával. Na štěstí však celá tato pověst osvědčila se býti nepravou. Ano na opak, Magdeburští stali se po porážce Danův skrze Tillyho tím náklonnějšími vyplniti vůli císařovu strany ostatků sv. Norberta, a nejen komisaři, nýbrž i jiným poslány od nejznamenitějších mužů ze senátu listy s tou prosbou, aby všemožně se vynasnažili pohnouti opata Questenberka k opětné návštěvě v Magdeburku, jelikož nyní všechny překážky, které by záležitost vzdvižení těla sv. Norberta zdržovati mohly, na prosto odstraněny jsou. Komisař císařský však jejich dosud osvědčenou vrtkavostí uražen nevíšmal sobě dopisů jejich.

Obrátili tedy Magdeburští zřetel svůj na muže, o němž věděli, že u komisaře velice oblíben jest, a jehož také sami velmi ctili pro jeho hlubokou učenost a čistotu mravů, doufajíce, že jeho prostřednictvím se zjedná smíření i s komisařem i s opatem. Byltě muž tento Martin Stricerius, doktor písmá sv. a kanovník Hildesheimský, jenž po nějaký čas v Magdeburku se zdržoval a úřad probošta při pannenském klášteře sv. Anežky zastával. K tomuto muži obrátili se, tvrdíce opět a opět, že překážek nyní žádných již nestává, a že sv. ostatky každou hodinu vyzdviženy býti mohou. Martin Stricer přijal nabídnutí jejich s radostí a stal se jejich prostředníkem.

Především obrátil se listem na opata Questenberka, prose ho, aby neprodléval nastoupiti opětnou cestu do Magdeburku a se odstrašiti nedával dvojí svou posud marně podstoupenou poutí. Ano navrhoval mu, aby, kdyby snad obtížností takové nesnadné cesty opětně se podrobiti sám pro svou osobu se obával, vyslal posla ve jmenu svém; on pak že, žádné obtíže, žádné péče, žádného nebezpečství nedbaje, jej v bohulibém jeho podniku podporovati hodlá, až by konečně dílo celé skvělým výsledkem korunováno bylo. Questenberg však namáháním, jakéhož již přestáti musil, výlohami, v jaké přicházel, a nebezpečstvím, jaké mu tak často bylo hrozilo, dosti omrzely, počal již u věci tak důležité mysli ztráceti a vši naděje se vzdávati. Vida však, že zřejmou vůli

Boží jest, aby dílo toto jím se dokonalo, a nahlížeje, žeby chybeno bylo, spojením s tak obětavou osobností, jako Martin Stricer, opovrhovati, a od věci, pro kterouž již tolik byl podstoupil, v okamžiku rozhodujícím upouštěti, uzavřel při sobě, Bohu svrchovanému sebe a svůj podnik zcela obětovav, že podstoupí ještě tuto třetí pouť do Magdeburku.

IV.

Ač již zima byla nastala, neváhal Questenberk ani okamžik a vypravil se záhy na obtížnou tuto cestu, navštívil dříve Doksany a vzav sobě opět co průvodčího a co souduha všech strastí a očekávaných slastí tehdejšího probošta kláštera Doksanského Křišpina, o němž již chvalná zmínka nahoře učiněna. Cesta jejich vedla přes Litoměřice nejprv do Halle, kdež sídlil císařský velitel Rudolf Sbrajavakka, jenž se vši uctivostí opata přivítal a druhého dne k císařskému komisaři do Strassfurtu doprovodil. Že byla radost Aldringenova, jenž pro posvátnou tuto věc takřka celý žil, veliká z příchodu opatova, že jej co nejuctivěji přivítal a z neobmezených svých služeb jej ujišťoval, dá se lehce pomyslit. Jednal se o konečné vyřízení věci, tak častými a velkými, bohužel však posud marnými namáháními spojené. Jelikož ale Aldringen sám okamžitě se svého stanoviska odstraniti se nemohl, odevzdal Questenberka pod ochranu Rudolfa Sbrajavakky.

Na počátku prosince konečně přibyl opat do Magdeburku, a byl v domě páně Allemanova, jednoho z nejprůběžnějších senatorů městských, pohostinsku přijat, a oznámil hned druhého dne příchod svůj senátu městskému, s kterýmž zatím Aldringen byl vyjednával.

Dne 3. prosince konečně okolo osmé hodiny ranní vkročil Questenberk ve průvodu probošta Doksanského Křišpina, Martina Stricera, ¹⁾ pana Rudolfa Sbrajavakky, dvou

---

¹⁾ Tento vstoupiv později do řádu premonstrátského na Strahově, složil r. 1627. sliby řeholní do rukou opata Questenberka, a učiněn od něho proboštem při nové nabytém chrámu Panny Marie Magdeburské

senatorů města Magdeburku, jednoho veřejného notára a mnohých jiných osob, mezi nimiž i dělníci sebou přivezení se nacházeli, poprvé do bývalého klášterního chrámu Panny Marie v starém městě Magdeburském, v kterémž totiž tělo sv. Norberta se nacházelo. Stráže byly vystaveny, kteréž všechny vchody obsadily, aby takto všem nepovolaným příchod zabráněn byl. K příslým připojili se nekatoličtí kanovníci chrámu toho. K těm nyní obrátil se Questenberk a vážnými slovy ohradil se proti všem lstím, jakýchžby snad ještě v myslích měli, aby záležitost celá opět přetržena býti mohla. Zmínku učinil též o pověsti, ač již vyvrácené, kteráž se roztrušovala, že hrob sv. Norberta před krátkým časem otevřen a sv. pozůstatky jinam zanešeny jsou. Když ale tyto ubezpečovali, že za celého jich pobytí při chrámu tom ani toho nejmenšího se neodstranilo, a že zúplna povolní jsou, vyplniti vůli císařovu, přikročeno konečně v souhlasu s ostatními osobami, jež v průvodu se nacházely, a o nichž již nahoře zmínka učiněna, ku otevření hrobu sv. Norberta.

Místo posvátné této hrobky hned nalezeno, a sice u často již zmíněného oltáře sv. kříže, z části pod ním, z části vyčnívajíc do kůru. Co však opata nemile překvapilo a nemalou obavou naplňovalo, bylo, že nalezen v hrobce otvor, jakým lehkou ruku prostrčiti lze bylo, a počal se domnívati, žeby snad přec nějakou lstí sv. ostatky odstraněny byly. Obava však jeho ukázala se býti nepodstatnou, jelikož hrob vlastní mnohem hloub položený se nalezal. Otvor tento bezpochyby pocházel od nahoře již zmíněného ale neprovedeného svatochrádežného pokusu. Náhrobní kámen nesl nápis latinský toho znění: „Norbert, z milosti Boží sv. chrámu Magdeburského biskup, řádu premonstrátského zakladatel, a tohoto kláštera původce, pod tímto mramorem spočívá. Zemřel leta Páně 1134. dne 6. června.“

---

dne 10. září 1628. Questenberk mu připojil dvanáct bratří, z nichž někteří se Strahova přišli, jiní dle příkladu Stricerova do řádu byli vstoupili. Účinkování jejich bylo blahodárné a přivedli mnohého opět do lůna církve, od které byl odpadl. — Podobizna Stricerova ať podnes se chová na Strahově v letním refektáři.

Když pak tento pracně a pozorlivě vyzdvižen byl (musil totiž i kámen oltářní býti odstraněn) — tu ejhle vyplněna touha po pokladu tak dlouho již žádaném; spatřilíť hrob sv. Patriarchy zcela zachovaný. Když byly dva mohutné kameny, které hrobku tvořily, pevně sevřeny jsouce železnými sponami, velkým namaháním vypáčeny, objevily se úplně bez pohromy pozůstatky sv. Norberta zde spočívající, s rukama křížem položenýma, rouchem biskupským barvy nachové, květy vyšíváním, a palliem, štolou a manipulem oděné; podle těla leželo dřevěné pedum. A když Questenberk ve vši uctivosti, s tou největší péčí a pozorností ostatky svaté ohledávati počal, shledáno na čele sv. toho těla několik krůpějí jakoby potu, což tím méně vysvětliti se dalo, ana místnost hrobky naskrz suchá ani té nejmenší vlhkosti neobjevovala. Dále nahodilo se při tom ještě něco podivného. Když totiž Questenberk dále svatými pozůstatky se obíral, a se vši šetrností je ohledával, při čemž mu i Křišpin i Stricer neunaveně napomahali, vklouzl mu podivným způsobem zlatý, malým safírem ozdobený prsten sv. Patriarchy na prostřední prst. Tento prsten chová se ještě podněs co drahocenný poklad v klášteře Strahovském, a užívá jeho pontifikant obyčejně při slavnostních službách Božích v den sv. Norberta.

Musil to býti předojemný pohled na toto ctihodné skupení u hrobu sv. Patriarchy. U hlav klečel Questenberk, u nohou Křišpin, a mezi oběma Martin Stricer, sněhobílé roucho oběma rukama drže, do něhož se vyzdvižené částky svatého těla s tou nejšetrnější péčí, s tou největší pozorlivostí skládaly, a opodál nich klečel Rudolf Sbrajavakka ve vši skroušenosti. Hluboké ticho panovalo za vykonávání posvátného obřadu tohoto, poněkud jen přerušováno oušklebným snad úsměvem nevěřících, kteří v zaslepenosti své pochopiti nemohli, proč všickni tak hlubokou úctou vůči vetších tělesných pozůstatků sv. Norberta naplněni jsou. Když byly sv. ostatky se vši pozorlivostí až na ten nejmenší prášek sebrány a vyzdviženy, schylovalo se již k večeru. Notář Ondřej Rhor vystavil veřejnou listinu stranu celé věci této, a druhého dne odpoledne o třetí hodině, když byl Questenberk senátu městskému za pohostinství, jež jemu

prokázáno, jakož i za vyplnění vůle císařovy slušným způsobem poděkoval, odvezeny sv. ostatky z Magdeburku.

Pozdě v noci přibyl Questenberk s drahou kořistí svou do Strasfurtu a druhého dne do hradu Halle. Zde sloužil opat na díkůvzdání mši sv., načež sv. tělo převezeno do kláštera pannen premonstrátek v Doksanech, kam dne 11. prosince přibylo, a ode všech zde bydlících bratří za nepřehledného množství věřících při hlaholu všech zvonů a zpěvu slavnostním jako u vítězoslávě uvítáno jest. Zde ponechány od Questenberka sv. ostatky přes celou zimu pod ochranou zbožných pannen. Nacházel se sv. Patriacha opět mezi svými, opět se dostávalo jeho sv. pozůstatkům oné úcty, jakéž dítky otci svému dlužny jsou, a panny premonstrátské v Doksanech plesaly radostí nad tak velkým štěstím, míti totiž drahého svatého otce svého v chrámu svém.

Druhého dne na to navrátil se Questenberk do kláštera svého Strahovského, kdež ode všech bratří při hlaholu zvonů co nejsrdečněji a nejuctivěji uvítán. Slavné Te Deum obětováno Bohu za šťastné přenešení drahocenných pozůstatků sv. Patriarchy, a s velikou touhou očekávali Strahovští bratří den, v nějž přenešení sv. Norberta do jejich klášterního chrámu slaveno bude.

Během měsíce ledna 1627. podstoupil Questenberk cestu do Vídně ke dvoru císařskému, aby mocnáři zprávu podal o šťastně vyřízeném podniku svém, mu zároveň za svrchovanou podporu při tomto díle ty nejvroucnější díky vyslovil a se dozvěděl, kdy nejpříhodnější by sv. ostatky z Doksan na Strahov převezeny býti mohly. Císař však, jenž opata se vší vlídností přijal, ponechal mu na vůli, aby dle svého uznání den nejpříhodnější ustanovil. Konečně umluvením se s arcibiskupem Pražským kardinálem Harrachem, jenž tehdáž právě ve Vídni dlel, ustanoven pro slavnost tuto první květen roku běžícího 1627., čtvrtou to neděli po velkonoci.

V.

A když byla zima se všemi svými hrůzami a nepříjemnostmi přešla, a krásné jaro zemi, posud suňhovým rubášem

pokrytou, opět tím nejpestřejším kvítím odívati počalo, ptactvo nebeské chvalozpěvy vzhůru vysílalo, a vlažný větérek rozbujněnou již přírodou províval; tu radovala se také všecka srdce Sionských bratří, neboť blížil se jim a nastával den veleslavný, v nějž jim milostí Boží dopřáno bude přijmouti drahé pozůstatky sv. otce svého do chrámu Strahovského, aby u nich napořád zůstaly a co mocná záštita hory Sion se skvěly. Nejenom však Strahov plesal vstříc dni slavnostnímu přenešení sv. Norberta, nýbrž s ním celá Praha, a i celá naše milá vlast česká. Vida pak nejdůstojnější kníže-arcibiskup Pražský kardinál Arnošt z Harrachů nadšenost, jaká se ve všech kruzích jevila, a všeobecnou úctu k tomuto znamenitému světci, jehož sv. pozůstatky v krátkém čase měly se státi pokladem zemským, k tomu ještě s mnoha vlivuplných stran, jmenovitě od hraběte Jaroslava Bořity z Martinic, císař. rady a komořího, o to snažně žádán, prohlásil sv. Norberta zvláštní veřejnou listinou posledního dubna 1627. (tedy zrovna v předvečer vítězoslávy přenešení sv. ostatků,) za Patrona Českého, připojiv jej k ostatním ochráncům vlasti naší, jakož jsou: SS. Václav, Vít, Ludmila, Prokop, Vojtěch, Sigmund a j. a odporučiv jeho mocné přímlově a ochranné záštitě celou drahou vlasti naší. Mezi tím byl rozeslal opat Questenberk pozvání k nastávající velkolepé slavnosti všem opatům řádu premonstrátského v Čechách, Moravě, Slezsku, Rakousku, Německu, Polsku, Nizozemsku, atd., aby všichni příchodem svým slavnost společného svého otce zvýšili, a dal zříditi pro svatý tento hrob zvláštní kapli uprostřed chrámu Strahovského, zrovna před kazatelnou.

Kaple ta podobala se věži, a sestávala ze silně pozlacených, krásně proplítaných mříží železných, byla však ukončena teprv r. 1628. Celá kaple byla 18 střeviců vysoká a 8 1/2 střevice v šíři a délce. Vrchol kaple zdobil anjel jakoby letící, v jedné ruce ratolest palmovou, v druhé korunu držící. Uvnitř nacházel se krásný oltář, sestávající z mohutné červeně mramorové plochy, jež na devíti pevných točených sloupech spočívala. Na tomto oltáři stála rakev s tělem sv. Norberta nešena dvěma, dlouhými rouchy oděnými anjeli. Rakev sama, ještě podnes zachovaná, jest ze dřeva cedrového, vykládaná

tabulkami z dřeva indického, okrášlená stříbrnými ozdobami a třemi zámky uzavřena. Rakev tuto skvostnou daroval pro sv. ostatky svob. pán Vilém Vřesovec, nejvyšší předseda král. zemské účtárny ve spojení s dvaceti jinými šlechtici.

Zevnějšek kaple hojnými ozdoben anjeli, mistrně z kovu zhotovenými. Hned u vchodu do kaple, jenž k západu čelil, stáli dva anjelé s tasenými meči plamenými, a kolem vrcholu kaple rozestaveno osm čistě vyvedených anjeličků, štítů nesoucích, na nichž nejhlavnější události ze života sv. Norberta vyobrazeny a nápisy latinskými naznačeny byly. Tak objevoval štítek anjela, jenž v pravo nad vchodem se nacházel, nejvyšší Svátost oltární, a kolem nápis: „Svatý Norbert, nejvyšší Svátosti ochránce.“ Štítek anjelička v levo obsahoval dvoje vyobrazení; v hořejším poli bylo viděti sv. Norberta, jak oběma rukama podporuje trůn papežský, (naznačovalaf se tímto snaha jeho zameziti církevní rozkolnictví,) na dolejším poli potíral sv. Norbert nohou kacíře Tanchelina; nápis pak zněl: „Krotitel kacířů a rozkolnictví.“ Třetí anjel ukazoval nám světce našeho, jak štědrou rukou chudé almužnou poděluje, s nápisem: „Podpůrce chudých“. Čtvrtý pak anjel choval na svém štítu vyobrazení, jak sv. Norbert dvě svářící se strany smiřuje, s nápisem: „Smiřovatel odbůjců.“ Mezi těmito čtyřmi uvedenými anjeli byli opět o něco výše postaveni jiní čtyři, nesoucí taktéž štítky s nápisy a vyobrazeními, a zde opět bylo čísti: „Krotitel zlých duchů“; „Patriarcha Premonstrátů“; „Arcibiskup Magdeburský a Primas Německý“; „Bohem požehnaný nálezce svatých ostatků.“ Později r. 1633. dal Questenberk ještě velkou, dřevěnou, silně pozlacenou korunu zhotoviti, která na krásných řetězech nad tímto „Sacellum Sancti Norberti“, jak kapli tu Strahovští nazývati sobě obvykli, visela; však r. 1742. při obléhání Prahy dělovou koulí tak porouchána jest, že odstraněna býti musila. Pojem o její velikosti sobě učiniti můžeme, povážíme-li, že byla 12 loket vysoká, a že dolejší její otvor úplných 27 loket v objemu měl. — Než vraťme se k dalšímu vypisování slavnosti naší.

VI.

Národ Český přilnul prohlášením sv. Norberta za patrona Českého, tímto znamenitým osvědčením důvěry v mocnou přímluvu jeho, ještě více k tomuto světcí, a nemohl se dočkati toužebného okamžiku, až uvidí naději svou vyplněnou a sv. tělo v lůně naší Prahy. K slavnostnímu dni samému konaly se ty nejzrůsáhlejší přípravy, k nimž každý tím ochotněji dle sil svých přispíval, jelikož každý mocnou důvěru ve sv. Norberta a tou jedinou myšlenkou nadšen byl, aby slavnostní toto uvítání tak drahého sv. pokladu co nejdůstojněji a co nejskvěleji se dělo.

Konečně nastal tak toužebně očekávaný den 1. května. Podivuhodná to věru shoda, že právě první den onoho měsíce, jenž nejblahoslavenější Rodičce Boží Marii Panně zvláště zasvěcen jest, z milosti Boží určen býti musil k nevídané této vítězoslávě svatého Norberta; ale opět vším právem, neboť známo již ze života jeho, jak vroucně on Marii miloval a jí sloužil, jak štědře od ní obmyšlen byl, a jak celý svůj řád premonstrátský pod zvláštní ochranu její poroučel. Celý den hemžilo se to v Praze i před branami, každý opouštěl dílnu a obchod svůj a byl na nohou, očekávaje slavnostního onoho okamžiku. Celý den podobal se tomu největšímu svátku.

Konečně mezi třetí a čtvrtou hodinou odpolední ohlašovalo slavnostní znění všech zvonů stověžatě Prahy, že se drahocenný poklad blíží hradbám našim. Celý slavnostní průvod, jenž příchod sv. těla očekával, hnul sebou před bránu tak zvanou Poříčskou. Tři sta občanů Pražských ze všech tří měst vyjelo koňmo sv. ostatkům vstříc, pro něž den před tím opat Questenberg do Doksan byl odejel. V čele průvodu nacházel se nejdůstojnější kníže arcibiskup Pražský kardinál Arnošt z Harrachů, veškerí preláti, knížata a hodnostář i církevní i světské. Nepřehledné davy lidstva dostavily se k této řídké slavnosti a naplňovaly všecka místa vůkol, před i za hradbami, ačkoliv povětrnost pro hojný nedávno napadlý sníh, jakož i pro temné mraky nebe zahalující příjemnou nazývati se nemohla. Konečně blížilo se sv. tělo, vezené na zcela bílém od pannen Doksanských vkusně okrášleném slav-

nostním voze, jež šest sněhobílých koní táhlo a jež služebnictvem v bílém rouchu obklíčen byl, provázeno veškerou sousední šlechtou Českou, až před samé hradby. Tu se vši poctou s vozu snato a do již zmíněné skvostné rakve cedrové vloženo. Jelikož ale v rozměrech nesouhlasila se skříňí Doksanskou, muselo tělo svaté opět vyňato a do původní své schránky uloženo býti. Sotva se to však bylo stalo, tu ejhle, prorazilo májové slunko temné mraky a jakoby nebe samo se ze slavnosti té radovalo, zůstal ten i budoucí den krásný, což nemálo ku podaření skvělé této oslavy přispělo. Když pak byl kníže arcibiskup shromáždění velmi dojemnou řečí oslovil, nešeno sv. tělo od osmi opatů řádu premonstrátského na ramenou v dalším průvodu s největší slávou, při hlaholu všech zvonů a slavnostních zpěvů z tisícera úst a za vroucích modliteb tisíců a tisíců pobožných, kteří se z celé duše ochraně svého nového sv. patrona odevzdávali, do chrámu Panny Marie před Týnem v Starém městě Pražském. Na průvodu sdílelo se celé město, veškeré duchovenstvo světské, všickni řeholní řádové, veškerá šlechta a nepřehledné množství pobožných všeho stavu, všeho stáří, obojího pohlaví.

V chrámě Týnském vystaveno tělo sv. přes celou noc od 1. na 2. květen. Jaké oslavy se tu sv. otci našemu dostalo, nelze vypsati. Premonstráti Strahovští a všickni ostatní řádové řeholní, jakož i hojnost věřících bděli při slavnostním prozpěvování hodin, velebné hudbě, vroucí modlitbě a zářícím osvětlení u těla svého svatého otce až do druhého dne, kde se díti mělo konečně přenešení slavné do chrámu Strahovského, aby světec náš opět odpočíval ve středu synů svých. Druhého dne shromáždilo se duchovenstvo Pražské v chrámě Týnském o 6. hodině ranní a po slavné mši sv., obětované od jednoho opata premonstrátského, vyšel slavnostní průvod se sv. ostatky za nesmírného účastenství celého obyvatelstva Pražského, za slavnostního znění všech zvonů a vroucích zpěvů a modliteb duchovenstva i lidu z chrámu Panny Marie před Týnem v následujícím pořádku: Nejdříve kráčeli rozliční řeholní řádové Pražští, pak duchovenstvo světské, na to premonstráti Strahovští a z klášterů jiných přišli, a konečně kapitola metropolitní. Za nimi následovalo

osm opatů řádu premonstrátského, nesoucích v skvostné rakvi drahocenné tělo sv. Norberta. Arcibiskup, obklíčen čtyřmi knížaty nebesa nesoucími, kráčel za nimi, nesa na stříbrné nádobě, daru to od kněžny Polyxeny Lobkovicové, roz. z Pernšteina, hlavu Svatého. Za ním následovala u velkém počtu šlechta zemská s rozžatými svícemi, úřednictvo a ostatní měšťanstvo Pražské.

Premonstrátů se sešlo k této slavnosti z rozličných klášterů hojně, tak že jich čítáno i se Strahovskými přes sto. I neváháme uvésti je zejména, aby v blahé paměti zachováni byli. Přítomní byli: Kašpar z Questenberka, opat Strahovský s celým svým konventem; Křišpin Fuck, opat Milevský a probošt Doksanský s dvěma knězi; Ondřej Ebersbach, opat Teplský s 21 knězi; Ondřej Vogel, opat z Windberku s jedním knězem; Jiří Greis, opat z Osterhovu; Dionys Keller, opat ze Šeflaru; Norbert Marstaller, opat ze Steingadu; Jan Kristof, opat z Menší Augie; Leonard Franko, opat z Celli s jedním knězem; Jiří Leodegarius, opat z Hradiště s pěti knězi; Benedikt Waltenerberger, opat Zabrdovický se čtyřmi knězi; Lukáš Vačka, opat z Louky s jedenácti knězi; Benedikt Lachen, opat z Jeruše se čtyřmi knězi; mimo to Jan Textor, probošt z Nové Celli; Martin Graising, probošt Šlegelský se 6 knězi a Vilém Kerpen, probošt Kapellský. Co zástupcové jiných klášterů přítomni byli: Ze sv. Michala v Antverpách dva knězi: ze Steinfeldu dva; z Ninevského kláštera jeden kněz; z Ilbenstadtu dva knězi; z kláštera Rhotského jeden; z Berneku jeden. — Že z provincie Francouzské a Belgické tak málo se jich sešlo, hlavně přísluší připsati tomu, že právě v tu dobu svolána generální kapitola v Premonstrátě, ku které většina jich se odebrala. — Pohledneme-li na tuto řadu příšlých z rozličných klášterů, nemůžeme odolati bolestnému pocitu, pomníme-li, že ze všech těchto jmenovaných tak slavných klášterů dnešního dne jen ještě čtyry zachovány, any ostatní všecky zhoubou času zahlazeny a k světským potřebám obráceny jsou.

Celý průvod pohyboval se hojnými branami slavnostními, jakéž občané Pražští k větší oslavě byli dali postavití, do chrámu jesuitského sv. Salvatora. Po odzpíváném Te Deum

v chrámě tom pokračoval průvod dále přes staroslavný most Karlův na Malou stranu. I stříbropěná Vltava zdála se souhlasiti s radostným jástem veškerého lidu Pražského. Před mostem samým byl sv. patron zemský od jednoho velmi sličného, mladého, krásně obrněného šlechtice ve jmenu celého království uvítán a jinoch ten ubíral se pak s taseným mečem v čele celého průvodu, jenž při hřímání děl blížil se klášternímu kostelu premonstrátů na Strahově, kde budoucně sv. Norbert odpočívati měl. U portálu chrámového přijal opat Questenberk drahocenný poklad velmi dojímavým oslovením, načež průvod do chrámu vkročil. Sv. tělo bylo vystaveno na velký oltář a kardinál Harrach sloužil mši sv. Celá slavnost trvala při té nejpříjemnější povětrnosti až do druhé hodiny odpolední.

Po celou oktávu slavilo se přenešení toto v městech Pražských skvělými průvody do chrámu Strahovského. Druhý den přišla metropolitní kapitola v slavném průvodu, a děkan kapitolní sloužil před tumbou sv. Norberta, na velkém oltáři vystavenou, velkou mši sv., a jeden kanovník měl slavnostní kázání. Třetí den přišli dominikáni, v Praze tehdež hojně zastoupení, čtvrtého dne augustiáni, pátý den minorité, paulini a milosrdní bratři, šestý den františkáni a společnost Marianská, sedmý den sousední kapucíni a osmý den kněží z Tovaryšstva Ježíšova. Všecky tyto dny slaveny za nepřehledného množství lidu slavnými službami Božími a kázáním v obou jazycích zemských. Celá skvělá slavnost tato skončila se devátý den slavnostním processím ku chrámu Panny Marie před Týnem, kdež jeden Strahovský premonstrát velmi dojemnou řečí shromážděnému zde množství za vroucí sdílení se při slavnosti díky vzdal. Nyní začaly prosby o části sv. ostatků nejen od řeholních domů, nýbrž i od mnohých vysoce postavených osob. Questenberk však vymohl, aby se všemu zneužití předešlo, od papeže Urbana VIII. bullu, v níž se rozdělování svatého těla toho na částky zakazuje. Jen premonstráti v Antverpách obdrželi na přímluvu kardinála Harracha částku lebky, a na počátku toho století dostalo se malé částky také klášteru Želivskému.

I to budiž zde podotknuto, že dle jednoho spisu

... pánem zmišlením. Pánem zmišlením
... do
... Vilém,
... sv.
... 1631. opět
... křesť. sv.
... bývalo i
... přikazili.
... konventě

III

... na Stra-
... přene-
... většího
... Ferdinand II.,
... tehdež
... se bral
... při němž
... Jüstenberk
... na
... „Ora-
... sv. Nor-
... Metropolim Bo-
... hlavního
... metropolitním
... oltáři,
... a velkovévoda
... ještě před
... Jüstenberk
... způsobem,
... při tomto
... službách
... Právod
... a přetřen byl
... zpěvy a mo-
... sv. Norberta

pod baldachinem, a za ním kráčel císař a celá císařská rodina a sice s takovou zbožností a skroušeností, že každý velebným tímto pohledem nanejvýš dojat a k pobožnosti povzbuzen býti musil. Jak mile průvod do chrámu Strahovského vstoupil, intonoval arcibiskup zvláštní hymnu k sv. Norbertu, která pak od veškerého duchovenstva při průvodu varhan s největším nadšením odzpívána jest. Hymna tato, známé na Strahově „Hic est electum vas“ (t. j. Zde jest zvolená nádoba) až podnes každodenně po kompletáři se modlívá neb zpívává s příslušnou k ní modlitbou. Zníť pak hymnus tento i s modlitbou v českém překladu následovně:

„Zde jest zvolená nádoba, naplněná Duchem svatým, „zde jest Norbert, velký to přítel Boží, zde jest udatný „bojovník, jenž zápasil s hadem starodávním, zde jest anjel „míru a hlasatel pokání, mocný slovem i skutkem, znamením „i zázrakem. K tomuto otci obraťme se my synové, k tomuto „ochranci my světenci jeho, volajíce prosebným hlasem: „Ty vyvolený příteli Boží, otče náš, ochrano naše, slávo „hory naší, učiň nám přímluvou svou Boha nakloněného. „Vyslyš nás, vyslyš nás, Norberte, jež jsi oblažil pokladem „svatého těla Tvého; dej, ať Tvou přímluvou cítíme mocné „působení milosti až na věky.“

„Vers. Pán ochraňuje všechny kosti spravedlivých.“

„Resp. Ani jedna z nich zničena nebude.“

„Modleme se: Bože, jenž jsi slavný ve svých svatých, „a jejich přímluvou nám milostivým se prokazuješ; pro- „síme, abys toto místo, jež jsi posvátnými ostatky svatého „Norberta, našeho po Tobě otce, ozdobil, i všechny v ochraně „jeho bydlící i s králem naším a jeho celou říší, ode všeho „neštěstí a protiventství pod jeho ochranou zachovati ráčil; „skrze Krista Pána našeho. Amen.“

Na to uloženy sv. ostatky na oltář nyní již ukončené Norbertinské kaple u prostřed kostela. Arcibiskup sám rozžal skvostnou stříbrnou lampu před tímto svatým hrobem visící, a tato zůstala co věčné světlo hořeti po všechny časy před tumbou. Od toho dne počínajíc zavedena na Strahově tak zvaná „Missa Norbertina“. kteráž každodenně u hrobu sv. Norberta se čítati musí a v níž se vždy připojiti má modlitba

za císaře. Kardinál arcibiskup pak sloužil velkou mši sv., při kteréž i císař pán přítomen byl. Tak se skončily dopolední služby Boží. Svrchované cti se dostalo téhož dne klášteru Strahovskému; neboť dovoleno opatu Questenberkovi uhostiti milovaného svého zeměpána, při kterémžto hoďu všickni ostatní opatové stojmo přítomni byli. Odpolední služby Boží taktéž slavné odbývány a večer velká část města za příčinou této slavnosti osvětlena jest.

Dodatek.

Připojíme ještě ostatní osudy sv. těla toho, jakož i krátké vypsání jednotlivých ode dnu slavného jeho přenešení na Strahově odbývaných jubilejních slavností. — Každý by býval jistě teď té naděje, že sv. Patriarcha Norbert konečně pokojného našel odpočinku mezi syny svými na Strahově; ale bohužel nebylo tomu tak. Prvé než dopřáno premonstrátům Strahovským slaviti první padesátileté jubileum přenešení sv. ostatků, byli přinuceni dvakráte tělo sv. Norberta odstraniti a v bezpečné místo přenesti, jelikož bouře posud trvající války třicetileté a vpády nepřátel do Prahy nejen tomuto městu nýbrž i klášteru Strahovskému zhoubou hrozily.

Poprvé to bylo ještě za panování Questenberkova, a sice r. 1631., když byl totiž kurfiřt Saský do země vpádl a Prahu obsadil. Tehdáž utekl se Questenberk s více než třiceti bratry do Vídně, vzav sebou archiv a všecky vzácnosti kláštera svého. Že na nejdražší klenot, který po tak pracném namáhání svému chrámu Strahovskému získal, nezapomněl; dá se lehce pomysliti.

Druhé nebezpečí, jež Praze a Strahovu hrozilo, bylo r. 1648. za panování opata Křišpina, když totiž dne 25. července v noci Praha od Švedů pod Königsmarkem přepadena byla. Opat Křišpin utekl se, když byl sv. ostatky v bezpečnost přivedl, do kláštera Šlegelského, a ostatní bratří, výjma několik málo, utekli se taktéž před loupícím nepřitelem. Když pak uzavřením míru vestfálského dne 24. října 1648. válce třicetileté konec učiněn jest, nastala doba mírnější, která dovoľovala pozvolné napravení všech dlouhou touto válkou utrpených škod.

Roku konečně 1677. dopřáno tehďáž panujícímu znamenitému opatu Strahovskému Jeronýmu z Hirnhaimů, jenž i pro svůj přísný život i pro svou hlubokou učenost té největší vážnosti požíval, slaviti první padesátileté jubileum přenešení sv. Norberta z Magdeburku do Prahy. Zcela dle ducha Jeronýmova byla tato slavnost sice ve vši možné jednoduchosti, nicméně však se vši slušnou důstojností odbývána. Mnoho vysokých hodnostářů církevních i světských bylo k slavnosti té pozváno a chrám Strahovský co nejvkusněji vyzdoben. K první této jubilejní slavnosti daroval tehdejší probošt Doksanský Štěpán Kielmann dva skvostné nové praporey kostelní, a opat Jeroným vymohl u papeže Klimenta X., aby přenešení sv. Norberta na slavnost pro celou církev povýšeno bylo. Slavnostní průvod, na němž se sdílelo více řeholních řádu Pražských bral se v jubilejní den ze semináře Norbertinského (kde nyní novoměstský ústav šlechtičen se nachází) za hlaholu všech zvonů a při slavnostní hudbě a zpěvu do klášterního kostela Strahovského. Zde pak konaly se slavné služby Boží, a sice dopoledne dvojí kázání, německé totiž v klášterním chrámu od kanovníka Augustina Pfalce, a české ve farním (nyní zavřeném) kostele sv. Rocha od rektora semináře arcibiskupského Jiřího Jedličky. Na to sloužena pontifikální mše sv., a odpoledne držena po nešporách od kněze řádu jezuitského Jana Roberta Wallise latinská chválořeč, čímž se první toto padesátileté jubileum důstojným způsobem skončilo.

Na rok 1727. připadalo druhé padesátileté jubileum, první tedy slavnost stoletá, přenešení sv. Norberta. Na stolci opatském nacházel se tehďáž výborný opat Marian Hermann. Tento neopominul ničeho, co by k zvelebení této slavnosti přispěti mohlo. Chrám Strahovský byl co nejvkusněji okrášlen, kaple sv. Norberta znovu vyzlacena, nové varhany zřízeny, a pro slavnostní průvod zjednána velmi krásná skleněná rakev pro sv. ostatky, jakož i pro služby Boží velmi skvostný kostelní ornát, jehož až podnes o slavnosti sv. Norberta se užívá, a jenž pod jmenem „jubilární“ znám jest. Opatové

řádu premonstrátského a všickni církevní i světská hodnostáři byli k této slavnosti co nejslušněji sezváni. Předvečer slavnostního dne, totiž 10. květen slaven zpívanými nešporami, jež nejstarší z opatů, totiž Želivský Daniel Schindler, držel, a taktéž zpívaným Matutinum. V den jubilejní pak 11. května nešeno sv. tělo po slavných ranních službách Božích od osmi kněží z řádu premonstrátského ze síně kapitolní zahradou do kaple Strahovského špitálu sv. Alžběty, odkud pak slavný průvod se bráti měl. Zde se shromáždili všickni preláti, v čele majíce tehdejšího knížete arcibiskupa Pražského hraběte z Kuenburku s celou metropolitní kapitolou. Mezi tím držel opat Teplský Raymund Šimonovský v kostele kollegia Norbertinského na Novém městě Pražském pontifikální mši sv., načež se odebrali premonstráti zde žijící v slavném průvodu na Strahov. Jakmile processí novoměstské se objevilo, byl průvod slavnostní otevřen, a pohyboval se ve velebně krásném pořádku přes náměstí Pohorlečské do klášterního chrámu Strahovského. Sdíleli se na průvodu tom hojně ostatní řádové řeholní, zejména kapucíni, serviti, pavláni, františkáni, minorité a dominikáni. Následovali pak arcibiskupští alumnové a konečně premonstráti, za nimiž dvacet převorů a seniorů z rozličných klášterů ve skvostných pluvialech kráčelo. Tělo sv. Norberta nešeno v zmíněné skleněné rakvi od šesti prelátů. Za rakví sledoval opat Strahovský a konečně uzavřen průvod knížetem arcibiskupem, jenž za četné assistance hlavu sv. Norberta pod baldachinem nesl. Veškerá šlechta, veškeré úřednictvo s nejvyšším purkrabím v čele, Pražský magistrát a nepřehledné davy pobožných sdíleli se při této velkolepé slavnosti.

Když byl průvod za hřímání hmoždíků do chrámu Strahovského vstoupil, uloženo sv. tělo do kaple Norbertinské, hlava pak na velký oltář, načež opat Strahovský k shromážděnému lidu měl kázání německé, an zatím probošt Doksanský Josef Mika v kostele sv. Rocha po česku řečnil. Velkou mši sv., drženou od svěřícího biskupa Mayerna a slavným „Te Deum“ skončily se slavnosti dopolední. Odpoledne měl Želivský opat Daniel Schindler latinskou chválořeč, a po zpívaných nešporách byla sv. hlava Norbertova lidu

věřícímu k líbání podávána. Takto se skončil slavnostní den prvního stoletého jubilea. Po celou oktávu byla držána každodenně pontifikální mše sv. od rozličných církevních hodnostářů, a ukončena slavnostní tato oktáva slavným „Te Deum“, načež opět sv. tělo do krásné cedrové rakve své uloženo jest.

Než však Strahov se dočkal třetí slavnosti padesátileté přenešení sv. Norberta, musilo opět sv. tělo pro nepřátelské vpády do země dvakrát odstraněno býti, aby takto drahocenné sv. ostatky v bezpečnost se dostaly a všemu zneuctění jich se předešlo. Obé toto nebezpečství hrozilo za slavného panování nezapomenutelného opata Strahovského Gabriele. Poprvé to bylo r. 1742. Toho roku vrazili Francouzové do Čech a oblehali Prahu. Opat, obávaje se dalšího pokračování nepřítele, přivedl sv. ostatky v bezpečnost, nařídív, aby v zimním refektáři, a poněvadž zde vlhkosti se co obávati bylo, v knihovně (t. j. nynějším starém sále) zazděny byly, což se i stalo, a kde celý čas skryty zůstaly, až všecko nebezpečství odstraněno jest. Opat sám našel tehdyž se šestnácti svých bratří pohostinského přístřeší u Jesuitů Malostranských.

Po druhé to bylo pod tímtež opatem a sice r. 1757. v době sedmileté války, když Prusové pod Bedřichem II. do Čech byli vtrhli. Opat Gabriel utekl se s několika bratry do kláštera Šleglu v Horním Rakousku, vzav sebou drahocenné ostatky sv. Norberta, aby je zde uchránil a vrátil se s nimi teprv po porážce Prusů u Kolína (18. června) opět na Strahov, kam 5. července přibyl. Když se pak strašná zpráva roznášeti počala, žeby Bedřich II. opět na Prahu uhoditi obmyslel, utekl se Gabriel na novo se sv. tělem dne 28. listop. a sice na klášterní statek Chýšku, odkud pak, když všecko obávání se před novým nepřátelským vpádem přestalo, dne 6. prosince opět ku nemalé radosti svých bratří na Strahov se navrátil.

Třetí padesátiletá slavnost přenešení sv. Norberta konala se na Strahově r. 1777., posledního to roku panování

výborného opata Františka Dallera, sice ještě za jeho živobytí, ale bohužel ne za jeho přítomnosti; neboť učený opat tento trávil právě v dobu slavnosti, bylo to 27. dubna, na látku, těžkou nemocí jsa sklíčen a zemřel také brzy na to 2. května.

Slavnostní průvod toho dne byl veden od tehdejšího arcibiskupa Pražského Petra hraběte Přichovského a šel z chrámu Strahovského k bývalé okrouhlé kapli sv. apoštola Matouše na kapucínském náměstí¹⁾, a odtud zase zpátky. I na této slavnosti sdílelo se, vzdor velmi nepříznivému deštivému počasí, veškeré řeholní duchovenstvo Pražské a celá metropolitní kapitola s arcibiskupem v čele, jenž sv. hlavu pod baldachinem nesl. Tělo sv. Norberta bylo nešeno šesti opaty; byliť to: opat benediktinův u sv. Mikuláše na Starém městě, opat Emauský a od sv. Ivana pod Skalou, cisterciácký opat ze Zbraslavi a premonstrátský opatové z Doksan a ze Želiva. Dopolední kázání měl tehdáž kanovník František Strobl a latinskou chválořeč po nešporách Strahovský premonstrát, doktor a profesor bohosloví Jiljí Chládek. Hlava sv. Norberta zůstala po celou oktávu na velkém oltáři k počtě vystavena. Celá osmidenní slavnost pak ukončena kázáním od Strahovského premonstráta Maximiliana Dittla, slavnostním průvodem po Strahovském nádvoří, při němž tehdejší světící biskup František Xav. Tvrdý hlavu sv. Norberta nesl a slavným „Te Deum“, načež sv. tělo opět do své kaple uloženo.

Nyní spočívalo sv. tělo v hrobce své, vroucně ctěno i od premonstrátů Strahovských a jiných, kteří často k hrobu svého společného otce přicházeli i od českého lidu, jenž sobě byl navykl hojně navštívovali hrob patrona svého sv. Norberta. Ale nepokoje časové a válečné nutily opaty Strahovské zase, aby sv. ostatky zachránili. Poprvé to bylo při opětném vpádu Prusů do Čech r. 1778., co opat Bohuslav je do Zduchovic ukryl, kde od 13. srpna až do 6. října zůstaly;

---

¹⁾ Kaple ta byla postavena r. 1723. od hraběte Františka Černína, r. ale 1791. na rozkaz císařský rozbourána.

podruhé pak a sice r. 1805., když Vídeň od Francouzů dobytá byla a obava všech se zmocnila, žeby nepřítel i do Čech a do Prahy vtrhnouti mohl, bylo tělo sv. Norberta od opata Milona dne 12. prosince z kaple vyzdvíženo a do bratrské krypty uprostřed kůru ukryto; když pak ale všecko nebezpečení zmizelo, opět dne 31. prosince do své kaple uloženo. Tak to potrvalo až do r. 1811., v kterémž roku se značná změna s hrobem sv. Norberta udála.

Jak již nahoře poznamenáno, musila velká ona koruna, již Questenberk nad hrobem sv. Norberta zavěsiti dal, pro utrpené velké porouchání střelbou nepřátelskou sňata býti. Tím již pozbyl hrob znamenité okrasy i dávaly se z těch nejvlivuplnějších stran často hlasy slyšeti, aby velebný chrám Strahovský přenešením kaple Norbertinské ze středu svého na jiné vhodnější místo v dojemné kráse své nabyt. Přání toto vyplnilo se za panování opata Milona Grüna, jenž r. 1811., v úmrtní den sv. Norberta 6. června přenešení drahocenných sv. ostatků z kaple Norbertinské na velký oltář uskutečnil. K tomu konci byl způsoben pěkný, měděný, silně pozlacený sarkofag, do něhož by cedrová rakev vložena býti měla. Velký mramorový tabernakul s hlavního oltáře sňat a jiným menším nahrazen jest. ¹⁾ Tumba pak sama novými řezbami okrášlena a výklenek, v němž velký oltář stojí, umělým mramorem vyzdoben. Slavnost přenešení toho děla se způsobem okazalým za přítomnosti hojných vysoce postavených osob, mezi nimiž nejvyšší purkrabí hrabě Kolovrat-Liebsteinský a za četného účastenství lidu pobožného. Sv. tělo bylo toho dne s hlavního oltáře v kapli sv. Voršily, kde posud uloženo bylo, v slavnostním průvodu od nejstarších kněží Strahovských ku velkému oltáři nešeno, an opat Milo sám hlavu sv. Norberta nesl. Po odsložené velké mši sv. a odzpíváním „Te Deum“ podávána sv. hlava lidu k líbání, načež cedrová rakev do nové tumbě vsazena jest.

---

¹⁾ Tabernakul tento nachází se nyní na klášterní faře Strahovské v Smilových Horách. Nynější mramorový tabernakul jest nový a teprv r. 1873. postaven.

Místo, kde dříve uprostřed kostela Sacellum sv. Norberta stávalo, bylo k poznání až do posledních dob a sice až do r. 1872; neboť spatřoval se v podlaze bíle vydlážděný čtverhran hned před kazatelnou, který ale toho roku zmizel, jelikož velebný chrám Strahovský, důkladnému obnovení podroben, celý novou dlažbou z dlaždiček cementových za nyní panujícího veledůstojného pana opata Vojtěcha Hrona ozdoben jest.

Čtvrtou památku padesátiletou a zároveň druhou stoletou, přenešení sv. Norberta slavil Strahov a s ním celý řád premonstrátský a milá vlast naše Česká za panování zbožného opata Benedikta Pfeiffera r. 1827. dne 13. května, kteráž velmi skvěle vypadla a na níž se velké množství věrných ctitelů sv. patrona našeho z blízka i z daleka sdílelo. Již v předvečer slavnostní dne 12. května odbývány slavné nešpory a Matutinum. V den pak jubilejní již ráno o 7. hodině sloužena zpívaná mše sv. od Želivského opata Vojtěcha Fährnicha, načež následovalo české kázání.

Po kázání vyšel slavný průvod a sice v následujícím pořádku: Celý průvod otevřen prapory, za nimiž sledovala mládež farní školy Strahovské a gymnasia Malostranského, pak kráčely veškeré v Praze tehdež zastoupené řehole (vyjma premonstráty), načež přišli alumnové semináře arcibiskupského. Nyní sledovaly Strahovské prapory s umbellou, za nimi služebnictvo arcibiskupské, pak sbor zpěváků a posléz kněží řádu premonstrátského i Strahovští i z jiných klášterů ku slavnosti této zavítavší v slavnostním rouchu. A za nimi teprv nešeno sv. tělo střídavě od šesti prelátů v rouchu pontifikálním, neb od šesti kněží řádu premonstrátského, ani nenesoucí po obou stranách s rozžatými svícemi kráčeli. Přimo za sv. tělem šel, taktéž v obleku pontifikálním, opat Strahovský. Na to nešen kříž arcibiskupský, následovalo kněžstvo chrámu metropolitního, celá veledůstojná kapitola v rouchu pontifikálním a konečně nejdůstojnější arcipastýř Pražský Leopold rytíř Chlumčanský za četné assistence, nesa pod baldachinem hlavu sv. patrona našeho. Za ním kráčela

vysoká šlechta a hodnostáři a závěrek průvodu tvořil nepřehledný dav věřících.

Celý pak průvod pohyboval se z kapitolní síně kláštera Strahovského fortnou, hlavním vjezdem přes nádvoří klášterní, hlavním pak portálem blíže bývalého kostelíka sv. Rocha ven na náměstí Pohořelecké a obešel zde sochu sv. Jana vracel se do klášterního chrámu Strahovského. Při průvodu zpíval se od sboru zpěváckého velebný hymnus Norbertinský „Festa lux claro“ až k portálu chrámovému; po vstoupení pak do velebné svatyně zavzněly varhany plným hlasem, a počala krásná antifona k sv. Norbertu „Hic est electum vas“, zpívána od duchovenstva Strahovského, čímž průvod ukončen.

Když pak sv. tělo na zvláště připravený kredenční oltář uloženo, a od arcibiskupa závěreční versikl s modlitbou připojen, počalo německé kázání, jež měl pan biskup kralohradecký Karel Hanl, po němž nejdůstojnější arcipastýř sám pontifikální mši sv. sloužil. Při celém průvodu ano i v chrámu při službách Božích čestnou stráž zastával slavný sbor městských ostrostřelců. Celý tento slavnostní den ukončen odpoledne slavnými nešporami a požehnáním. Po celou pak oktávu slouženy každodenně slavné služby Boží od jednotlivých církevních hodnostářů za hojného sdílení se věřících, načež sv. tělo po závěrečném slavném „Te Deum“ opět do skvostné své tumbly na velkém oltáři pobožně uloženo jest.

Na velkém oltáři zůstala tumba s ostatky sv. Norberta až do r. 1873. V roku totiž 1872. podnikl nynější veledůstojný pan opat Vojtěch Hron důkladné obnovení veškerého chrámu Strahovského, při kteréž příležitosti pro velký oltář nový, velký, mramorový tabernakul, s celým slohem oltářním souhlasící způsoben a r. 1873. postaven jest; sv. otci Norbertu a jeho sv. pozůstatkům pak věnována bývalá kaple sv. Voršily, kteráž k tomu konci velmi vkusně ozdobena a novými, pěknými barevnými okny opatřena jest. Na hlavním oltáři kaple této odpočívá od té doby tělo sv. patriarchy Norberta ve své tumbě, novou řezbářskou prací ozdobené, uprostřed oněch sv. ostatků, jež ondy v Kolíně nad Rýnem

jemu zázračným způsobem objeviti od Boha milostivě uděleno bylo; a u tohoto posvátného hrobu slouží se nyní každodenně na Strahově obvyklá tak zvaná „Missa Norbertina“.

Z milosti Boží uděleno nám dočkati se roku letošního a s ním i páté již padesátileté památky přenešení předrahých těchto sv. ostatků do chrámu Strahovského. Srdcem vděčností naplněným děkujmež Bohu za svrchovanou tuto milost, již nám uděluje, jmenovitě v této době nepokojů a nesvorností, a obraťme se s vroucí prosbou k tomuto dárci všeho dobrého, k tomuto svrchovanému Pánu všech osudů lidských, aby na přímlovu našeho sv. otce a patrona drahé vlasti naší Norberta, tohoto obzvláštního milovníka míru a pokoje, tohoto osvědčeného smířitele stran nesvorných, všechny rozepře a rozbroje svrchovanou mocností svou vyrovnati, a nám onoho pokoje, jež svět dáti nemůže, uděliti ráčil, by se v plné míře opět jednou osvědčila i u nás dojemná a vznešená slova žalmistova: „Misericordia et veritas obviaverunt sibi, justitia et pax osculatae sunt.“ (Ps. 84.) — „Milosrdenství a pravda setkaly se, spravedlnost a mír líbaly se.“ Amen.

SEZNAM

oněch premonstrátů Strahovských, jimž z Boží milosti do-
přáno dočkati se tohoto pátého padesátiletého jubilea.

- Vdp. *Vojtěch Hron*, opat a prelát kláštera Strahovského p. t.
vdp. *Josef Kolenatý*, resign. opat kláštera Strahovského p. t.
dp. *Heřman Kolenatý*, převor.
dp. *Justin Koblasa*, podpřevor a novicmistr.
dp. *Ambrož Hončík*, farář na odpočinku a senior.
dp. *Method Urbánek*, farář na odpočinku, osob. děkan, sub-
senior.
dp. *Marian Oppitz*, na odpočinku, senior konventní.
dp. *Isidor Kraus*, farář na odpočinku.
dp. *Alexius Hallisch*, farář na odpočinku.
dp. *Isfried Wagner*, býv. gym. prof. na odpočinku.
dp. *Ignác Sichrovský*, farář a osobní děkan v Boušovicích.
dp. *Emilián Jedlička*, provisor klášterní na odpočinku.
dp. *Jakub Dvořák*, farář na Strahově.
dp. *Vilém Rachlík*, farář v Dolankách.
dp. *Mainhard Jelen*, děkan v Milevsku.
dp. *Tadyáš Kocura*, farář v Úhonicích.
dp. *Salesius Bouček*, na odpočinku.
dp. *Eugen Tupý*, probošt kláštera pannen premonstrátek
na Zwierzienci blíže Krakova.
dp. *Raymund Malík*, na odpočinku.
dp. *Edmund Kulich*, farář v Chýšce.
dp. *Urban Hájek*, c. k. prof. akad. vojenské na výslužbě.
dp. *Jan Křtítel Lidický*, farář v Staňkovicích.
dp. *Augustin Miškovský*, farář v Kmetřovsi.
dp. *Emanuel Jelínek*, farář v Konicích u Znojma.

- dp. *Kristian Kaplan*, farář v Mikulovicích na Moravě.
 dp. *Damian Manžel*, probošt na sv. Hoře blíž Olomouce.
 dp. *Valentin Zodl*, farář v Jihlavě.
 dp. *Albert Pacholík*, praeses konventu na sv. Hoře blíž Olomouce.
 dp. *Matouš Švandrlík*, farář v Hodušíně.
 dp. *Theodorik Hladík*, farář v Sepekově.
 dp. *Řehoř Segel*, farář v Smilových Horách.
 dp. *Julius Provazník*, farář v Doksanech.
 dp. *Erazim Marčan*, farář v Šárce u sv. Jana Nep.
 dp. *Milo Schornböck*, konventual.
 dp. *Sigmund Starý*, provisor.
 dp. *Egon Brém*, dokt. bohosl., farář v Radonicích.
 dp. *Roman Maade*, dokt. filos., cirkator.
 dp. *Expedít Nikl*, farář v Libotejnici.
 dp. *Nepomuk Králík*, farář v Holeticích.
 dp. *Alois Hanl*, děkan v Žatci.
 vp. *Engelbert Kabele*, sklepmistr.
 vp. *Dominik Čermák*, knihovnk.
 vp. *Vít Runt*, katecheta v Žatci.
 vp. *Leopold Holvek*, konventual.
 vp. *Konstantin Beránek*, kuchyňský mistr.
 vp. *Elig. Trubl*, kaplan v Sepekovech.
 vp. *Daniel Metyš*, kaplan v Milevsku.
 vp. *Ottmar Vítek*, katecheta v Pelhřimově.
 vp. *Stanislav Trubl*, katecheta v Trutnově.
 vp. *Pius Wincens*, kaplan u sv. Jakuba v Jihlavě.
 vp. *Erhard Gregor*, konventual.
 vp. *Odo Pruša*, kaplan v Mikulovicích.
 vp. *Štěpán Folberger*, konventual.
 vp. *Tobiáš Skála*, dozorce zahrad a výpomocný kněz na Andělkách.
 vp. *Rafael Rathouský*, katecheta v Chebu.
 vp. *Adolf Wagner*, kaplan v Žatci.
 vp. *Sarcander Zedníček*, kaplan u sv. Jakuba v Jihlavě.
 vp. *Alfons z Attenburgerů*, kaplan a konventual na Sv. Hoře.
 vp. *Arnošt Vávra*, kaplan u sv. Jakuba v Jihlavě.
 vp. *Cyrill Svoboda*, kaplan na Strahově.

- vp. *Lohel Schmidt*, sekretář opatský.
- vp. *Emerik Šafránek*, katecheta v Příbrami.
- vp. *Maximilian Vrzal*, prof. na gym. v Mikulově.
- vp. *Otto Gallus*, prof. na gym. v Lanškrouně.
- vp. *Adrian Hátle*, dokt. fil. a prof. na gym. v Prachaticích.
- vp. *Gerlak Dvořák*, kaplan u sv. Jakuba v Jihlavě.
- vp. *Mauric Matoušek*, kaplan a konventual na sv. Hoře.
- vp. *Ivan Wagner*, kaplan v Žatci.
- vp. *Alexander Beckert*, kaplan u sv. Ignáce v Jihlavě.
- vp. *Ervín Kolář*, kaplan a konventual na sv. Hoře.
- vp. *Norbert Horáček*, kaplan v Milevsku.
- vp. *Anastas Runza*, kaplan v Radonicích.
- vp. *Chrysostom Blažek*, kantor a kaplan na Strahově.
- vp. *Jeroným Balaban*, kaplan u sv. Ignáce v Jihlavě.
- vp. *Bedřich Košar*, kaplan a konventual na sv. Hoře.
- vp. *Ferdinand Cívka*, kaplan u sv. Ignáce v Jihlavě.
- F. *Prokop Procházka*, klerik bohoslovec.
- F. *Godfried Hendl*, klerik bohoslovec.
- F. *Václav Kverka*, novic.

OBSAH.

	Stránka
I. Život sv. Norberta	1
II. Přenešení sv. Norberta z Magdeburku do Prahy	53
Dodatek	75
Seznam premonstrátů Strahovských v čas pátého jubilea	84